

GÖTEBORGS UNIVERSITET
HANDELSHÖGSKOLAN

Malin Eriksson

Avskaffande av ungdomsreduktionen

En kritisk diskursanalys av lagstiftningsdiskussionen
om att avskaffa ungdomsreduktionen

Juridiska institutionen
Juristprogrammet
Examensarbete, 30 hp
Höstterminen 2019
Handledare: Wanna Svedberg

Förkortningar

BrB	Brottsbalken (1962:700)
Brå	Brottsförebyggande rådet
Dir.	Kommittédirektiv
EU	Europeiska unionen
f.	och följande sida
ff.	och följande sidor
FN	Förenta nationerna
IFFS	Institutet för Framtidsstudier
Ibid.	på samma ställe
JP	Juridisk Publikation
JuU	Justitiekottet
NJA	Nytt juridiskt arkiv
Prop.	Regeringens proposition
SOU	Statens offentliga utredningar
SvJT	Svensk Juristtidning

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	5
1.1. Bakgrund	5
1.2. Syfte och frågeställningar	7
1.3. Avgränsningar	7
1.4. Begreppsdefinitioner	8
1.4.1. Lagstiftaren.....	9
1.4.2. Ung lagöverträdare och ungdomars brottslighet	9
1.4.3. Ungdomsreduktionen och ungdomsrabatten	9
1.4.4. Gängkriminalitet och organiserad brottslighet.....	10
1.5. Disposition	12
2. DISKURSANALYS SOM TEORI OCH METOD	13
2.1. Teoretiska utgångspunkter	13
2.1.1. Socialkonstruktionism	13
2.1.2. Diskurser	14
2.1.3. Faircloughs kritiska diskursanalys	15
2.1.4. Faircloughs tredimensionella analysmodell	16
2.1.5. Konservatism, rasism och populism.....	17
2.2. Metodologiskt tillvägagångssätt	20
2.2.1. Urvalet av material	20
2.2.2. Textens nivå	21
2.2.3. Diskursiva praktikens nivå	22
2.2.4. Sociala praktikens nivå.....	23
2.2.5. Rättsdogmatiska inslag.....	23
2.2.6. En kort metodreflektion.....	24
3. ETT UTSNITT AV LAGSTIFTARENS DISKURSORDNING	26
3.1. Straffrättsliga syften och principer	26
3.1.1. Allmänprevention.....	26
3.1.2. Individualprevention	27
3.1.3. Principerna om proportionalitet och humanitet.....	28
3.2. Bakomliggande skäl till att särbehandla unga lagöverträdare	29
3.3. Nuvarande lagstiftning om ungdomsreduktionen	30
3.3.1. Ungdomsrabatten	31
3.3.2. Särbehandling vid påföljdsvalet	33
3.4. Tidigare diskussioner om avskaffande av ungdomsreduktionen	34
3.4.1. Påföljdsutredningen.....	35
3.4.2. Motioner	36

4. DISKURSER PÅ TEXTENS NIVÅ	38
4.1. Diskurser om ungdomars brottslighet.....	38
4.1.1. Diskursen om gängkriminalitet som mer straffvärt.....	38
4.1.2. Diskursen om att strängare straff motverkar gängkriminalitet.....	42
4.2. Diskurser om unga lagöverträdare	45
4.2.1. Diskursen om tillskriven vuxenidentitet.....	45
4.2.2. Diskursen om osynliggörande av unga lagöverträdare	48
5. INTERTEXTUALITET	51
5.1. Förändrad syn på myndighetsålderns betydelse	51
5.2. Förändrad syn på tröskeleffekterna	52
5.3. Från rehabilitering till inkapacitering.....	54
5.4. Gängkriminalitet som nytt problem	56
6. IDEOLOGIER PÅ DEN SOCIALA PRAKTIKENS NIVÅ.....	57
6.1. Konservatism.....	57
6.2. Rasism.....	59
6.3. Populism	61
7. SAMMANFATTANDE ANALYS	64
KÄLLFÖRTECKNING	67

1. Inledning

1.1. Bakgrund

I det svenska påföljdssystemet särbehandlas unga lagöverträdare. Det framkommer av bestämmelsen om ungdomsrabatten i 29 kap. 7 § brottsbalken (1962:700) (BrB), vilken innebär att personer som är mellan 15–20 år vid tidpunkten för brottet, eller brotten om det är flera, får lindrigare straff på grund av sin unga ålder. Särbehandlingen av unga lagöverträdare kommer även till uttryck genom de särskilda påföljdsalternativen i 32 kap. BrB som enbart är tillämpliga för unga lagöverträdare, samt genom 30 kap. 5 § BrB om att fängelsestraff ska dömas ut restriktivt till unga lagöverträdare. Att unga personer som begår brott inte ska straffas på samma sätt som vuxna är en tradition som funnits sedan långt tillbaka historiskt inom svensk straffrätt, även om sättet som unga lagöverträdare har särbehandlas på har varierat över tid.¹ Gemensamt för de senaste reformerna som har gjorts kring unga lagöverträdare har varit lagstiftarens angelägenhet om att undvika att döma dem till frihetsberövande påföljder.² Det nuvarande påföljdssystemet är utformat efter att unga lagöverträdare ska bemötas med vård och behandling, snarare än att straffas. Påföljdssystemet bygger på att de ska hållas utanför Kriminalvården så långt det är möjligt, och i första hand bli föremål för insatser inom socialtjänsten.³ Tanken är att detta ska bidra till en positiv förändring hos den unga lagöverträdaren och motverka fortsatt brottslighet. Särbehandlingen av unga lagöverträdare motiveras bland annat av att unga personer anses ha begränsad förmåga att ta ansvar för sina handlingar i förhållande till vuxna och att de riskerar att ta skada av straffrättsliga ingripanden.⁴

Hur samhället ska bemöta ungdomar som begår brott är en ständigt återkommande fråga. Ungdomsbrottslighet diskuteras ofta som ett samhällsproblem som rättsväsendet måste ta tag i, och det är inget nytt fenomen. Även i perioder när ungdomars brottsliga beteende inte har förändrats har ungdomsbrottsligheten uppfattats som ett nytt och ökande samhällsproblem, men det har kunnat härledas till större medial uppmärksamhet kring ett redan tidigare existerande fenomen.⁵ Att frågan om ungdomar som begår brott väcker intresse behöver inte vara anmärkningsvärt i sig med tanke på att ungdomar utgör framtiden och att deras beteende kan

---

¹ Se t.ex. 12 kap. 1 § och 31 kap. 1 § i missgärningsbalken i 1734 års lag samt 5 kap. 1–2 §§ i 1864 års strafflag.

² Se t.ex. prop. 1978/79:212, s. 46, prop. 1997/98:96, s. 161 och prop. 2005/06:165, s. 48.

³ SOU 2004:122, del 1, s. 141.

⁴ Jareborg, Nils och Zila, Josef, *Straffrättens påföljdslära*, 5 uppl., Stockholm: Wolters Kluwer, 2017, s. 155 f.

⁵ Estrada, Felipe, *Ungdomsvåld: upptäckten av ett samhällsproblem*, Sociologisk Forskning, 34(4), 1997, s. 51–72.

ge en fingervisning om kommande sociala problem. Vad som däremot är intressant är *hur* diskussionen förs om unga lagöverträdare och hur de ska behandlas inom påföljdssystemet.

Under den senaste tiden har särbehandlingen av unga lagöverträdare kommit att ifrågasättas, och det gäller särskilt unga lagöverträdare i åldrarna 18–20 år. Från politiskt håll talas det om strängare straff och hårdare tag mot ungdomar som begår brott. Flera förslag har lagts fram om att avskaffa den så kallade ungdomsreduktionen⁶ för unga lagöverträdare.⁷ I december 2018 presenterades en statlig offentlig utredning (SOU) som tar sikte på att avskaffa ungdomsreduktionen för alla unga lagöverträdare mellan 18–20 år.⁸ Från att ha gått i en riktning mot allt lindrigare straff för unga lagöverträdare vill lagstiftaren nu skärpa straffen för dem. Det är intressant att lagstiftningsdiskussionen har förändrats, trots att statistik visar att ungdomsbrottsligheten har legat på en förhållandevis stabil nivå sedan ungefär 30 år tillbaka.⁹ Antalet lagföringsbeslut mot ungdomar mellan 15–20 har till och med minskat totalt sett mellan år 2009 och 2018.¹⁰ Ändå verkar upplevelser om oro och otrygghet öka i samhället.¹¹

Den här uppsatsen fokuserar på *lagstiftarens*¹² förändrade syn på hur brott som begås av unga personer ska bedömas och hanteras inom påföljdssystemet. Uppsatsen bygger på en kritisk diskursanalys av texter som har skrivits inom ramen för den pågående lagstiftningsdiskussionen om avskaffandet av ungdomsreduktionen. Den kritiska diskursanalysen är tänkt att synliggöra hur lagstiftarens syn på unga lagöverträdare och deras brottslighet har förändrats, samt vad det kan avslöja i termer av ideologiska strömningar i samhället. Att göra en diskursanalys av texter som har skrivits inom lagstiftningsprocessen är intressant ur flera aspekter. Först och främst har dessa texter hög auktoritet i samhället och kan få stor inverkan i människors liv i form av ändrad lagstiftning. Sedan är det intressant eftersom texterna vid första anblick kan framstå som neutralt skrivna och nyanserade. De är vanligtvis skrivna på fackspråk, förstärkningsuttryck förekommer sällan och avsikten är inte att locka läsare till skillnad från exempelvis mediala artiklar som kan vara mer onyanserade. Därför är det särskilt intressant att analysera

---

⁶ Se avsnitt 1.4.3. angående definition av begreppet *ungdomsreduktionen*.

⁷ Se bl.a. motionerna 2015/16:2305 och 2016/17:393.

⁸ SOU 2018:85, s. 13.

⁹ Brå, *Brottsutvecklingen i Sverige fram till år 2015*, rapport 2017:5, s. 283 ff.

¹⁰ Brå, *Kriminalstatistik 2018 – Personer lagförda för brott*, s. 18.

¹¹ Brå, *Nationella trygghetsundersökningen 2019 – Om utsatthet, otrygghet och förtroende*, rapport 2019:11, s. 106 ff.

¹² Se avsnitt 1.4.1. angående definition av begreppet *lagstiftaren*.

lagstiftarens till synes neutrala texter, men som nödvändigtvis inte är det när de läses med ett diskursanalytiskt raster.

1.2. Syfte och frågeställningar

Syftet med den här uppsatsen är att genom en kritisk diskursanalys undersöka hur ungdomars brottslighet och unga lagöverträdare har *konstruerats*, och *omkonstrueras*, i den pågående lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen. Med lagstiftningsdiskussionen avses här ett kommittédirektiv om skärpta regler för lagöverträdare mellan 18–20 år och en SOU om att avskaffa ungdomsreduktionen för samtliga lagöverträdare mellan 18–20 år (hädanefter *Ungdomsreduktionsutredningen*).¹³ Till lagstiftningsdiskussionen räknas även ett 34-punktsprogram om åtgärder mot gängkriminalitet, där ett av förslagen är att avskaffa ungdomsreduktionen för lagöverträdare mellan 18–20 år som begår upprepad grov brottslighet.¹⁴

För att uppfylla uppsatsens syfte besvaras följande tre frågeställningar:

1. Hur framställs *ungdomars brottslighet* i lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen?
2. Hur framställs *unga lagöverträdare* i lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen?
3. Hur har lagstiftarens framställning av *ungdomars brottslighet* respektive *unga lagöverträdare* förändrats i samband med lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen?

1.3. Avgränsningar

Uppsatsen är avgränsad till att handla om diskurser och diskursiva förändringar.¹⁵ Därför handlar inte uppsatsen om vad som är rätt eller fel, eller hur lagstiftningen kring ungdomsreduktionen borde vara utformad. Vidare är uppsatsen avgränsad till att fokusera på

---

¹³ Dir. 2017:122 och SOU 2018:85.

¹⁴ Regeringen, *34-punktsprogrammet: Regeringen föreslår ytterligare åtgärder mot gängkriminaliteten*, 2019, se förslag 11.

¹⁵ Diskurs kan beskrivas som ”ett bestämt sätt att tala om och förstå världen (eller ett utsnitt av världen)”. Se Winther Jørgensen, Marianne och Phillips, Louise, *Diskursanalys som teori och metod*, 1:16 uppl., Lund: Studentlitteratur, 2000, s. 7. I avsnitt 2.1.2. finns en närmare förklaring kring hur jag förstår diskursbegreppet.

unga lagöverträdare i åldrarna 18–20 år och anledningen till det är att det framförallt är den åldersgruppen som har varit föremål för diskussion om ett avskaffande och därav har störst relevans i dagsläget. Det innebär att uppsatsen inte har ett barnrättsperspektiv och att FN:s konvention om barnets rättigheter inte kommer att behandlas.

Uppsatsen behandlar inte bestämmelsen om ungdomsrabatten i 29 kap. 7 § BrB på ett djupgående plan, utan bara översiktligt för att ge en grundförståelse för vad den innebär. Detsamma gäller bestämmelserna om de särskilda ungdomspåföljderna i 32 kap. BrB och bestämmelsen i 30 kap. 5 § BrB om att fängelsestraff ska tillämpas restriktivt för unga lagöverträdare. Anledningen är att det inte är nödvändigt att gå på djupet med hur ungdomsreduktionen fungerar rent lagtekniskt och hur bestämmelserna tillämpas i praktiken för att genomföra den här kritiska diskursanalysen. Uppsatsen behandlar inte heller bedömningar för eventuella vårdinsatser ur ett socialrättsligt perspektiv.

Slutligen är uppsatsen avgränsad till att behandla ungdomsreduktionen enligt svensk lagstiftning eftersom straffrätten är starkt knuten till inhemsk rätt och syftet inte är att göra en komparativ undersökning. Hur unga lagöverträdare behandlas utanför Sverige är följaktligen utanför ramen för uppsatsen.

1.4. Begreppsdefinitioner

Ett och samma begrepp kan fyllas med olika innehåll beroende på sammanhang och vilka associationer som görs när begreppet används. Av den anledningen ska jag definiera de centrala begreppen för uppsatsen och precisera vad som avses när de används i uppsatsen. De centrala begreppen är *lagstiftaren*, *ung lagöverträdare*, *ungdomars brottslighet*, *ungdomsreduktionen*, *ungdomsrabatten*, *gängkriminalitet* och *organiserad brottslighet*. Begreppen som är hänförliga till det kritiskt diskursanalytiska perspektivet definieras i avsnittet om de teoretiska utgångspunkterna.¹⁶

---

¹⁶ Se avsnitt 2.1. angående de teoretiska utgångspunkterna.

1.4.1. Lagstiftaren

Begreppet *lagstiftaren* används frekvent i uppsatsen eftersom uppsatsen bygger på en kritisk diskursanalys av texter som har skrivits inom lagstiftningsprocessen. Vem som egentligen avses med *lagstiftaren* är inte självklart eftersom *lagstiftaren* inte är ett eget subjekt, utan består av flera aktörer, vilka i sin tur företräds av en rad olika människor. I den här kritiska diskursanalysen används *lagstiftaren* som ett samlingsbegrepp för att beskriva de aktörer som producerar texter inom ramen för lagstiftningsprocessen. En central aktör för uppsatsen är Sveriges regering. Regeringen har dels utfärdat riktlinjerna i kommittédirektivet om skärpta regler för lagöverträdare mellan 18–20 år, dels tillsatt kommittén som har utrett och författat Ungdomsreduktionsutredningen.¹⁷ Justitiedepartementet, som är en del av regeringen, presenterade 34-punktsprogrammet med förslaget om att avskaffa ungdomsreduktionen för lagöverträdare mellan 18–20 år som begår upprepad grov brottslighet.¹⁸ När jag behandlar någon av dessa texter specifikt används begreppet *regeringen* för kommittédirektivet, *kommittén* för Ungdomsreduktionsutredningen och *Justitiedepartementet* för 34-punktsprogrammet. Detta är för att särskilja författarna till texterna, men även för att synliggöra aktörerna som har producerat dem. När aktörerna bakom alla tre texter behandlas gemensamt, eller när den lagstiftande makten som helhet behandlas, används begreppet *lagstiftaren*. Den lagstiftande makten inkluderar även Sveriges riksdag som företräds av enskilda riksdagsledamöter.

1.4.2. Ung lagöverträdare och ungdomars brottslighet

Med begreppet *ung lagöverträdare* avses i uppsatsen lagöverträdare mellan 18–20 år. För de fallen även lagöverträdare mellan 15–17 år är inkluderade anger jag det uttryckligen. Med begreppet *ungdomars brottslighet* avses straffbelagda gärningar begångna av ungdomar mellan 18–20 år.

1.4.3. Ungdomsreduktionen och ungdomsrabatten

Ungdomsreduktionen är det huvudsakliga temat i uppsatsen och utgör även en del av uppsatsens titel, varför det är på sin plats att tydliggöra vad som menas när begreppet används i uppsatsen.

---

¹⁷ Dir. 2017:122 och SOU 2018:85.

¹⁸ Regeringen, *34-punktsprogrammet: Regeringen föreslår ytterligare åtgärder mot gängkriminaliteten*, 2019, se förslag 11.

Med ungdomsreduktionen avses emellanåt den specifika bestämmelsen i 29 kap. 7 § BrB om att åldern ska beaktas vid straffmätningen om den tilltalade ännu inte har fyllt 21 år, men i den här uppsatsen används begreppet i en vidare bemärkelse. Med begreppet *ungdomsreduktionen* avses här den straffrättsliga särbehandlingen av unga lagöverträdare i stort, och begreppet innefattar både bestämmelsen i 29 kap. 7 § BrB, bestämmelsen i 30 kap. 5 § om att fängelsestraff ska dömas ut restriktivt till unga lagöverträdare samt bestämmelserna om ungdomspåföljderna i 32 kap. BrB. När jag specifikt behandlar bestämmelsen i 29 kap. 7 § BrB använder jag istället begreppet *ungdomsrabatten*. Med *avskaffandet av ungdomsreduktionen* avser jag endast att lagöverträdare mellan 18–20 år inte längre särbehandlas, såvida jag inte uttryckligen anger något annat.

1.4.4. Gängkriminalitet och organiserad brottslighet

Lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen sker i en kontext där gängkriminalitet, eller organiserad brottslighet som det även benämns, beskrivs som ett stort samhällsproblem. Eftersom det är ett återkommande ämne i uppsatsen ska jag precisera vad som menas när begreppen *gängkriminalitet* och *organiserad brottslighet* används. Det finns emellertid ingen vedertagen definition i svensk rätt av vad gängkriminalitet eller organiserad brottslighet faktiskt innebär. I en SOU om skärpta straffrättsliga åtgärder mot organiserad brottslighet konstateras att en av svårigheterna med att bekämpa organiserad brottslighet är just avsaknaden av definition. Det är svårt att se vilka åtgärder som behöver vidtas och vad åtgärderna ska leda till utan att veta *vad* som ska åtgärdas. Historiskt sett har organiserad brottslighet förknippats med kriminella mc-gäng, medan det i dag även kan omfatta grupperingar som är baserade på exempelvis släktskap eller har anknytning till ett visst geografiskt område. Dessutom inkluderas ibland tillfälliga grupperingar som upplöses efter att ett planerat brott har begåtts.¹⁹

Inom Europeiska unionen (EU) har begreppet *organiserad brottslighet* definierats genom en lista med elva kriterier. För att något ska klassas som organiserad brottslighet enligt EU:s definition ska minst sex av kriterierna vara uppfyllda och fyra av kriterierna – 1, 3, 5 och 11 (som jag har valt att fetmarkera) – är obligatoriska. EU:s definition lyder som följer:

---

¹⁹ SOU 2014:63, s. 43 f.

1. *samarbete mellan fler än två personer,*
2. *egna tilldelade uppgifter åt var och en,*
3. *lång eller obegränsad utsträckning i tiden,*
4. *någon form av disciplin och kontroll,*
5. *misstanke om allvarliga kriminella handlingar,*
6. *verksamhet på internationell nivå,*
7. *användandet av våld eller andra metoder för hot,*
8. *användande av kommersiella eller affärsmässiga strukturer,*
9. *deltagande i penningtvätt,*
10. *otillbörlig påverkan på politik, medier, offentlig förvaltning, rättsliga myndigheter eller ekonomin, och*
11. *strävan efter vinning och/eller makt.*²⁰

Enligt SOU:n om organiserad brottslighet är EU:s definition inte alltid lämplig att använda sig av inom svensk rätt eftersom den organiserade brottsligheten i Sverige kan skilja sig från den internationella organiserade brottsligheten. Trots det verkar det inte ha funnits någon ambition i Sveriges riksdag att definiera vad som avses med organiserad brottslighet i svensk lag.²¹ Brottsförebyggande rådet (Brå) har däremot utformat en definition av organiserad brottslighet utifrån sin kunskap och forskning om den organiserade brottsligheten i Sverige. Utmärkande för den organiserade brottsligheten är tillvägagångssättet för brottet, och inte brottsrubriceringen eller gärningspersonerna.²² Brå har sammanfattat sin definition i följande tre punkter:

- *Det rör sig om nätverksbaserad vinstinriktad brottslig verksamhet i projektform där gärningspersonerna har vilja och förmåga att skydda och underlätta brottsligheten genom otillåten påverkan (trakasserier, hot, våld och korruption).*
- *Inom ”projekten”, som avlöser varandra, finns en arbetsordning och flexibilitet som innebär att medarbetare går in och ut ur projekten.*
- *Verksamheten bedrivs som regel diskret, men kan ibland ta sig uttryck i synliga gäng med ett utmanande beteende, symboler och maktanspråk.*²³

---

²⁰ SOU 2014:63, s. 45.

²¹ Ibid., s. 45 f.

²² Brå, *Lokala åtgärder mot organiserad brottslighet*, Idéskrift 18, 2009, s. 34 f.

²³ Ibid., s. 34.

Det kan framstå som problematiskt att det inte finns någon entydig definition av vad gängkriminalitet eller organiserad brottslighet innebär, men det är heller inte nödvändigt att fastslå en definition för att genomföra den här kritiska diskursanalysen. Istället har jag presenterat två olika definitioner för att exemplifiera och ge en förståelse för vad som kan innefattas i begreppen. I uppsatsen används begreppen *gängkriminalitet* synonymt med *organiserad brottslighet*. Begreppet *gängkriminell* används för att beskriva unga lagöverträdare som begår brott med koppling till gängkriminalitet.

1.5. Disposition

Uppsatsen består av sju kapitel. I det *första* kapitlet har jag presenterat bakgrunden kring ämnesvalet, syfte och frågeställningar samt definitioner av centrala begrepp för uppsatsen. Därefter följer *andra* kapitlet om teori och metod. Där presenteras först de teoretiska utgångspunkterna för uppsatsen och sedan det metodologiska tillvägagångssättet. Jag använder mig av Faircloughs kritiska diskursanalys och den bygger på en tredimensionell analysmodell med tre olika nivåer; textens nivå, den diskursiva praktikens nivå och den sociala praktikens nivå. Nivåerna behandlas i separata kapitel. I det *tredje* kapitlet analyserar jag delar av den diskursiva praktikens nivå. I det *fyjärde* kapitlet analyserar jag mitt textunderlag på textens nivå där jag identifierar fyra olika diskurser som framträder i lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen.²⁴ Där besvaras den första och andra frågeställningen. I det *femte* kapitlet analyserar jag de diskursiva förändringarna, vilket är en återkoppling till det tredje kapitlet om den diskursiva praktiken, men med mitt textunderlag och diskurserna jag har identifierat på textens nivå i beaktande. Där besvaras den tredje frågeställningen. I det *sjätte* kapitlet analyserar jag den sociala praktikens nivå, vilket kortfattat innebär att jag ser den diskursiva praktiken och diskurserna jag har identifierat i en större kontext. Slutligen kommer det *sjunde* kapitlet där jag sammanfattar vad jag har kommit fram till genom den kritiska diskursanalysen.

---

²⁴ Se avsnitt 2.2.1. angående vad som utgör textunderlaget.

2. Diskursanalys som teori och metod

För att besvara mina frågeställningar har jag valt att använda mig av kritisk diskursanalys som teori och metod. I diskursanalyser är de teoretiska utgångspunkterna och det metodologiska tillvägagångssättet tätt sammanflätade med varandra och svåra att särskilja.²⁵ Därav behandlas teori och metod i samma kapitel. Av framställningstekniska skäl har jag ändå valt att dela upp det genom att först presentera mina teoretiska utgångspunkter och sedan mitt metodologiska tillvägagångssätt där jag förklarar mer konkret hur jag använder mig av teorierna för att genomföra den kritiska diskursanalysen.

2.1. Teoretiska utgångspunkter

En diskursanalys kan göras på flera olika sätt och den här uppsatsen tar avstamp i en kritisk diskursanalytisk inriktning som har utvecklats av Norman Fairclough. Därför har jag till stor del hämtat inspiration från Faircloughs sätt att förstå världen, diskurser och språkanvändningen.

2.1.1. *Socialkonstruktionism*

Utgångspunkten för kritiska diskursanalyser är att se på världen ur ett socialkonstruktionistiskt perspektiv och det är även utgångspunkten för den här uppsatsen.²⁶ Med ett socialkonstruktionistiskt perspektiv utgår jag från premissen att samhället är en social konstruktion och att vår kunskap om världen är konstruerad av människor i interaktion med varandra. Det innebär ett kritiskt förhållningssätt till kunskap som tas för given. När vi människor socialt interagerar med varandra skapar vi oss gemensamma uppfattningar, och ”sanningar”, om världen. Eftersom de sociala interaktionerna skiljer sig åt mellan olika människor har vi även olika uppfattningar om världen. Hur världen uppfattas är ett resultat av den kontext som varje människa befinner sig i. Vi människor är produkter av hur världen är konstruerad och kan inte uppleva, tänka eller tala utanför de kontexter vi befinner oss i. Våra uppfattningar om världen är inte universella och statiska, utan kan förändras över tid. Eftersom

---

²⁵ Winther Jørgensen och Phillips, 2000, s. 10.

²⁶ Fairclough, Norman, *Critical Discourse Analysis: The critical Study of Language*, 2 uppl., Abingdon: Routledge, 2010, s. 4 f.

vi är kulturella och historiska varelser präglas vårt sätt att se på världen även av vår kultur och historia. Människors uppfattningar och ”sanningar” om världen är skapade genom diskurser.²⁷

Socialkonstruktionismen brukar betraktas som en kontrast till essentialismen, som innebär att saker och ting i världen anses ha vissa inneboende egenskaper. Essentialismen är problematisk på så vis att den inte kan förklara samhällsförändringar och att den riskerar att cementera orättvisor och maktobalanser i samhället genom att hänvisa till naturens ordning. Ett annat problem med essentialismen är att avvikelser från normer lätt kan stigmatiseras. En vanlig kritik mot det socialkonstruktionistiska perspektivet är att det inte tar hänsyn till biologiska aspekter. Kritiken bygger på att om allting skulle vara sociala konstruktioner, så finns egentligen ingenting. Jag sluter mig till den skara som menar att det ena inte behöver utesluta det andra. Socialkonstruktionismen behöver inte förneka biologiska aspekter, men *betydelsen* av de biologiska aspekterna och hur vi uppfattar dem är däremot sociala konstruktioner. Som exempel kan nämnas det faktum att människor avlider av vissa sjukdomar. Det i sig behöver inte förnekas inom socialkonstruktivismen, men hur vi ser på döden och sjukdomar är sociala konstruktioner.²⁸

2.1.2. Diskurser

Kortfattat kan begreppet diskurs beskrivas som ”*ett bestämt sätt att tala om och förstå världen (eller ett utsnitt av världen)*”.²⁹ En viktig utgångspunkt när det gäller diskurser är att sättet vi talar på aldrig kan ge en neutral bild av vår omvärld. Ett och samma fenomen kan beskrivas på olika sätt, utifrån olika diskurser. Vilka diskurser som finns tillgängliga för oss människor har en avgörande betydelse för vilka tolkningar vi kan göra. Diskurser kan därför beskrivas som någonting tvingande och begränsande eftersom de möjliggör vissa sätt att tala om och förstå världen, medan andra utesluts. Hur vi talar om och benämner olika fenomen påverkar både skapandet och förändringen av diskurser.³⁰ Beroende på hur det talas och skrivs om till exempel ungdomars brottslighet och unga lagöverträdare konstrueras också bestämda och avgränsade sätt att förstå dessa fenomen.

---

²⁷ Winther Jørgensen och Phillips, 2000, s. 11 f. och Svensson, Peter, *Diskursanalys*, Lund: Studentlitteratur, 2019, s. 36 f.

²⁸ Svensson, 2019, s. 36 ff. Se även Svedberg, Wanna, *Ett (o)jämnt transportsystem i gränslandet mellan politik och rätt*, Bokbox förlag, Diss., Göteborgs Universitet, 2013, s. 62 ff.

²⁹ Winther Jørgensen och Phillips, 2000, s. 7.

³⁰ *Ibid.*, s. 15 ff.

Grundläggande för det diskursanalytiska begreppet är att språket spelar en central roll. I diskursanalyser studeras språkanvändningen utifrån vissa antaganden om språkets funktion.³¹ Språkanvändningen betraktas som något mer än bara ett ramverk med ord och grammatiska regler inom diskursanalyser. Beroende på hur vi människor använder språket uppstår effekter av olika slag.³² Det är genom användningen av språket som våra uppfattningar om världen överförs till varandra, och dessa uppfattningar är beroende av våra tidigare erfarenheter, perspektiv och språket vi bär med oss. Diskursanalyser syftar till att försöka förstå hur samhället konstrueras genom användningen av språket. Samhället ses som något föränderligt som konstrueras, och omkonstrueras, hela tiden.³³

2.1.3. Faircloughs kritiska diskursanalys

Enligt Faircloughs kritiskt diskursanalytiska inriktning är diskurser även en *social praktik*, utöver att det är ett bestämt sätt att tala om och förstå världen.³⁴ Förutom att undersöka språkanvändningen i texterna är det då även relevant att ta hänsyn till det sammanhang där texterna produceras, legitimeras och sprids. Juridiken är ett exempel på en sådan social praktik, vilken är relevant för den här uppsatsen.³⁵ Inriktningen är kritisk i det avseendet att den framhäver språkets roll för skapandet, och återskapandet, av ojämlikheter och orättvisor i samhället. Genom avslöjandet av ojämlikheter och orättvisor är den kritiska diskursanalysen tänkt att bidra till social förändring mot mer jämlika maktförhållanden.³⁶ Något annat som utmärker Faircloughs kritiska diskursanalys är undersökningen av hur språkanvändningen förändras. Texter är inte självständiga, utan bygger vidare på språkbruk och diskurser från andra texter som redan har skrivits. Tillsammans ingår texterna i ett nätverk där de relaterar till varandra. Att studera texter på det sättet kallas för *intertextualitet*. Genom att fokusera på intertextualiteten är det möjligt att belysa hur diskurser återskapas, men även hur diskurser förändras.³⁷ Det är framförallt förändringen av diskurser som är det relevanta för den här uppsatsen.

---

³¹ Svensson, 2019, s. 16.

³² Ibid., s. 34 f.

³³ Ibid., s. 24 f.

³⁴ Fairclough, Norman, *Language and power*. 3 uppl., Abingdon: Routledge, 2015, s. 51 ff.

³⁵ Svensson, 2019, s. 47 f. och 54.

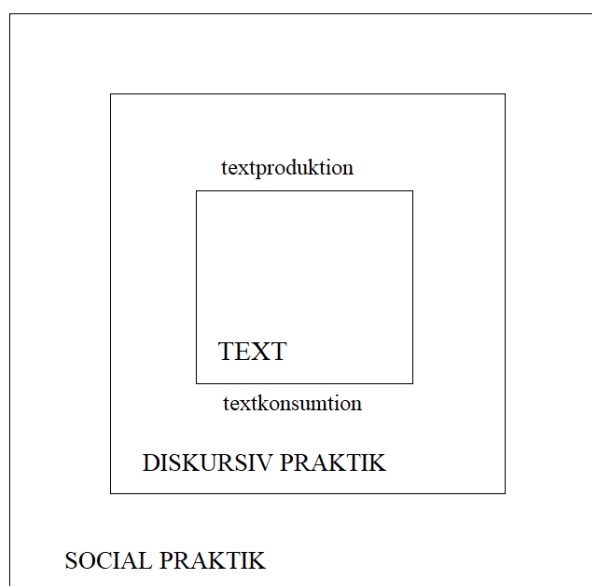
³⁶ Winther Jørgensen och Phillips, 2000, s. 69 f.

³⁷ Ibid., s. 13 och 77 f.

Enligt Fairclough fungerar språkanvändningen *ideologiskt* genom att världen presenteras på ett visst sätt, men inte ett annat. Ideologier kan beskrivas som kunskap och föreställningar om världen som bidrar till att upprätthålla maktrelationer i samhället. Detta leder till att vissa maktintressen i samhället gynnas, medan andra missgynnas. Ideologier verkar i det tysta och vi människor är inte medvetna om när vi utsätts för ideologier, vilket gör att ideologier är så effektiva när det gäller reproduktionen av maktrelationer att de tillslut kan bli normaliserade. Normalisering innebär att en viss typ av representation får så stort genomslag i samhället att den uppfattas som en norm.³⁸ Det som avviker från denna norm kan i sin tur uppfattas som onormalt och konstigt. Ett exempel på hur maktfrågor kan komma till uttryck i språket är genom förekomsten av rasistiskt språkbruk.³⁹

2.1.4. Faircloughs tredimensionella analysmodell

Den här kritiska diskursanalysen genomförs med hjälp av Faircloughs tredimensionella analysmodell som utgångspunkt. Faircloughs analysmodell brukar illustreras enligt figuren nedan:⁴⁰

Faircloughs analysmodell bygger på att det finns tre dimensioner, eller nivåer, för varje diskursiv händelse. Med *diskursiv händelse*, eller *kommunikativ händelse* som det även

³⁸ Svensson, 2019, s. 55.

³⁹ Ibid, s. 94.

⁴⁰ Winther Jørgensen och Phillips, 2000, s. 74.

benämns, avses ”ett fall av språkbruk”.⁴¹ I den här uppsatsen betraktar jag varje text i mitt textunderlag som en egen diskursiv händelse.⁴²

På den första nivån i Faircloughs analysmodell är *textens nivå*. Då studeras själva texten som sådan genom att bland annat analysera vilket språkbruk som används, hur texten är uppbyggd samt grammatiken och ordvalen i texten.⁴³ Enligt Fairclough är inte textanalysen tillräcklig i en diskursanalys eftersom den inte synliggör sambandet mellan texterna och maktstrukturer i samhället. Den andra nivån består av den *diskursiva praktikens nivå* och då analyserar jag produktionsprocessen av texterna. I vissa fall ingår konsumtionsprocessen av texterna på den diskursiva praktikens nivå, vilket innefattar hur olika mottagare konsumerar och tolkar texterna, men jag har valt att endast fokusera på produktionsprocessen i den här uppsatsen. Med *diskursiv praktik* avses det sammanhang som den diskursiva händelsen produceras inom. I produktionsprocessen av till exempel en SOU deltar en rad olika institutioner och personer, vilka är formade av redan etablerade diskurser. Dessa redan etablerade diskurser påverkar produktionsprocessen av SOU:n. Den diskursiva praktiken existerar och formas inom ramen för ett större sammanhang, vilket brukar kallas för *diskursordning*.⁴⁴ I den här uppsatsen betraktar jag hela lagstiftningsprocessen som en diskursordning. Den tredje nivån i Faircloughs modell är den *sociala praktikens nivå*. Då ses texterna och den diskursiva praktiken i en större kontext för att belysa faktorer så som maktintressen och ideologier.⁴⁵ Analysen på den sociala praktikens nivå kräver fler teorier utöver de kritiskt diskursanalytiska.⁴⁶ Jag har valt att utgå från teorier om ideologierna konservatism, rasism och populism.

2.1.5. Konservatism, rasism och populism

Jag menar att lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen genomsyras av ideologierna konservatism, rasism och populism. På vilka sätt dessa ideologier genomsyrar lagstiftningsdiskussionen redogör jag för i analysen på den sociala praktikens nivå.⁴⁷ Mina teoretiska utgångspunkter för dessa ideologier presenterar jag i de tre nästföljande avsnitten.

---

⁴¹ Winther Jørgensen och Phillips, 2000, s. 73.

⁴² Se avsnitt 2.2.1. angående vad som utgör textunderlaget.

⁴³ Svensson, 2019, s. 56.

⁴⁴ Winther Jørgensen och Phillips, 2000, s. 72 ff.

⁴⁵ Svensson, 2019, s. 56 f.

⁴⁶ Winther Jørgensen och Phillips, 2000, s. 75 och 90 f.

⁴⁷ Se kapitel 6 angående ideologierna på den sociala praktikens nivå.

2.1.5.1. Konservatism

Likt många andra ideologier är konservatismen komplex och mångfacetterad. Jag har valt att endast presentera idealtypen för konservativ ideologi och inte konservatismens alla olika förgreningar, och det gör jag främst utifrån synen på rättsväsendet och kriminalitet eftersom det är vad som är relevant i förhållande till uppsatsens syfte. De centrala värdena inom konservatismen är den egna nationen, ett starkt rättsväsende och ett starkt militärt försvar. Staten ska ha stor auktoritet när det gäller rättsväsendet och försvaret för att garantera människors trygghet och säkerhet.⁴⁸ Den egna nationens politiska och kulturella tradition värderas högt, och traditionen ska förändras i långsam takt. Människors olikheter och olika förmågor ska accepteras och inte motverkas genom utjämningspolitik, exempelvis anses inkomst- och förmögenhetsskillnader vara ett mått på människors olika prestationsförmåga.⁴⁹

Inom konservatismen ses människan som ofullkomlig och kan därmed inte alltid förväntas handla laglydigt och moraliskt. För att människor ska hålla sig inom lagens ramar verkar konservatismen för att upprätthålla lag och ordning genom stränga straff och en stark ordningsmakt, exempelvis genom mer resurser till polisväsendet. Fokus läggs inte på lagöverträdaren som person och dennes behov av vård eller behandling, utan på straffet som ett sätt att stå till svars för sina brottsliga gärningar. Plazek menar att ”the stick”, eller ”piskan” på svenska, är konservatismens främsta vapen för att hålla människor på rätt bana i livet. Med det menar Plazek att den överhängande straffrisken ska uppmuntra människor till att begå laglydiga och moraliska handlingar.⁵⁰

2.1.5.2. Rasism

Jag använder mig av begreppet *rasism* utifrån den förståelsen att ras är en social konstruktion och inte något som bör tas för givet. Begreppen *ras* och *etnicitet* används inte synonymt här då ras, till skillnad från etnicitet, synliggör maktobalanser. Rasistisk ideologi existerar när olikheter som normalt kan betraktas som etniska eller kulturella istället betraktas som medfödda och oföränderliga.⁵¹ Utifrån detta skapas sedan hierarkier. I likhet med Fredrickson utgår jag från att rasism består av de två beståndsdelarna *olikhet* och *makt*. Olikheten bygger på ett djupt

---

⁴⁸ Larsson, Reidar, *Politiska ideologier i vår tid*, Lund: Studentlitteratur, 2014, s. 49 f.

⁴⁹ Ibid., s. 47 f.

⁵⁰ Plazek, D, J, *Ideology Spotting: An Exercise in Teaching Conservatism and Liberalism*, Journal of Political Science, 8 (2), 2012 (s. 168–188), s. 173.

⁵¹ Fredrickson, George M, *Rasism: En historisk översikt* (Christian Thurban, Övers.), Lund: Historisk Media, 2013, s. 23 f.

rotat tankesätt om att ”de” med annan etnicitet är olika ”oss” på ett sätt som är permanent. Känslan av olikhet leder sedan till en maktobalans där ”de” med annan etnicitet behandlas på ett sätt som hade ansetts orättvist och oacceptabelt om det var någon av ”oss” som blev behandlade på ett liknande sätt.⁵² Rasism produceras och reproduceras genom språkbruket och handlingar, och tillskriver vissa personer vissa egenskaper baserat på exempelvis etnicitet.

2.1.5.3. Populism

En svårighet med att definiera vad populism är som ideologi är att de politiska rörelser som forskare beskriver som populistiska sällan definierar sig med det själva. Det saknas en enhetlig ideologisk grund att utgå ifrån och populismen beskrivs ofta som en ”tunn ideologi”. Jag använder Muddes och Kaltwassers definition av populism som utgångspunkt eftersom den varken är bunden till vänster- eller högerpolitik och för att det är en definition som används återkommande i texter om populism. Enligt Muddes och Kaltwassers definition är populism en ideologi som anser att samhället kan delas in i de två grupperna *det vanliga folket* och *den korrupta eliten*. Definitionen lyder som följer:

*”a thin-centered ideology that considers society to be ultimately separated into two homogeneous and antagonistic camps, ”the pure people” versus ”the corrupt elite”, and which argues that politics should be an expression of the volonté générale (general will) of the people”*⁵³

Populismen kännetecknas av att det finns en homogen grupp i samhället som utgör *folket* och står för det sunda och goda i samhället. Det bygger på föreställningar om att folket är källan till den politiska makten och att landet ska styras utifrån en slags allmän vilja, som inte behöver stämma överens med fakta och kunskap. Vilka som utgör folket kan definieras utifrån medborgerliga eller etniska termer, och folket hör ihop som en nation.⁵⁴ Populister kan ha ett nativistiskt förhållningssätt till sitt ”eget” folk, vilket bland annat kan komma till uttryck genom främlingsfientlighet och motstånd mot ett mångkulturellt samhälle. Folket står i motsatt förhållande till *eliten* som bland annat består av det politiska etablissemanget, men även den mediala eliten, den kulturella eliten och den ekonomiska eliten. Populister anser att eliten som

---

⁵² Fredrickson, 2013, s. 28.

⁵³ Mudde, Cas och Rovira Kaltwasser, Cristóbal, *Populism: A very short introduction*, Oxford: Oxford University press, 2017, s. 6.

⁵⁴ Ibid., s. 9 ff.

styr samhället ignorerar vad folket vill och bara agerar i eget intresse. Det finns en misstro och ett motstånd mot den dominerande makten i samhället, vilket brukar kallas för antietablissemanism. Eliten betraktas som korrupt.⁵⁵ Populistiska partier kännetecknas av ett auktoritärt ledarskap i bemärkelsen att de ofta styrs av en stark och karismatisk ledare som ska få tillbaka landet på rätt bana igen på grund av en uppfattning om att samhället är på väg utför.⁵⁶

2.2. Metodologiskt tillvägagångssätt

I följande avsnitt presenterar jag hur jag genomför den kritiska diskursanalysen utifrån de teoretiska utgångspunkterna. Först presenterar jag vilket material som ligger till grund för min kritiska diskursanalys och sedan hur jag mer konkret använder mig av Faircloughs tredimensionella analysmodell. Eftersom uppsatsen har vissa rättsdogmatiska inslag presenterar jag även dem här. Avsnittet avslutas med att jag presenterar mina reflektioner kring valet av metod och uppsatsämne. En allmän kommentar angående det metodologiska tillvägagångssättet är att jag företrädesvis använder mig av citat från texterna jag analyserar, istället för referat, vilket är ett medvetet val från min sida som följer av det diskursanalytiska perspektivet.⁵⁷ I diskursanalys är det viktigt *vad* som faktiskt sägs och *hur* det sägs, och vid återgivanden av resonemang riskerar innehållet i texterna att få en annan betydelse.

2.2.1. Urvalet av material

Materialet som ligger till grund för min kritiska diskursanalys är texter som har skrivits om avskaffandet av ungdomsreduktionen och jag har avgränsat materialet till att enbart vara texter som är producerade av lagstiftaren. Med *lagstiftaren* menar jag att texterna har producerats inom ramen för lagstiftningsprocessen.⁵⁸ Vidare är materialet avgränsat i tid på så sätt att jag fokuserar på den pågående lagstiftningsdiskussionen från och med att kommittédirektivet om skärpta regler för lagöverträdare mellan 18–20 år beslutades i december 2017.⁵⁹ Lagstiftarens tidigare texter om ungdomsreduktionen eller om hur unga lagöverträdare ska behandlas i bredare mening har jag därmed sållat bort från materialet. De texter som jag har valt ut som material är kommittédirektivet, Ungdomsreduktionsutredningen och 34-punktsprogrammet om

---

⁵⁵ Mudde och Kaltwasser, 2017, s. 11 ff.

⁵⁶ Ibid., s. 62 ff.

⁵⁷ Winther Jørgensen och Phillips, 2000, s. 68 f. Se även Svedberg, 2013, s. 138.

⁵⁸ Se avsnitt 1.4.1. för närmare definition av begreppet *lagstiftaren*.

⁵⁹ Dir. 2017:122, s. 1.

åtgärder mot gängkriminalitet där det finns ett förslag om att avskaffa ungdomsreduktionen för lagöverträdare mellan 18–20 år som begår upprepad grov brottslighet.⁶⁰ Tillsammans utgör dessa tre texter mitt textunderlag i den kritiska diskursanalysen. Varje text betraktar jag som en egen diskursiv händelse.

2.2.2. *Textens nivå*

På textens nivå har jag närläst texterna. Närläsning innebär att läsa texter noggrant och det öppnar upp för möjligheten att tolka texterna, och inte bara beskriva dem.⁶¹ Genom att göra det identifierar jag fyra olika diskurser som framträder i texterna. Vissa av diskurserna framträder i alla tre texter, medan andra framträder när texterna sätts i relation till varandra. För att identifiera diskurserna undersöker jag hur lagstiftaren uttrycker sig, men också hur lagstiftaren *inte* uttrycker sig och vad som därmed utelämnas i texterna. Vidare undersöker jag hur lagstiftaren prioriterar rent utrymmesmässigt i texterna och vilka begrepp som används. När jag undersöker begreppsanvändningen i texterna har jag, förutom att närläsa texterna, använt mig av sökfunktionen i textdokumenten. Ungdomsreduktionsutredningen innehåller en stor mängd text och för att på ett tydligare sätt presentera sökresultaten för läsaren har jag sammanställt resultatet i en tabell. Jag redogör närmare för tillvägagångssättet i samband med att tabellen presenteras.⁶²

Gällande de två första diskurserna om hur ungdomars brottslighet framställs använder jag mig av Faircloughs två analysredskap *transitivitet* och *modalitet*.⁶³ När jag analyserar *transitiviteten* undersöker jag sambandet mellan å ena sidan händelserna och processerna, och å andra sidan subjektet och objektet.⁶⁴ Det finns inte alltid ett sådant samband. För att ge ett exempel kan jag nämna meningen ”två bilar körde av vägen igår”. I den meningen framgår endast effekterna av händelsen, det vill säga att två bilar körde av vägen. Det läggs ingen vikt vid processerna eller handlingarna som ledde fram till händelsen, som exempelvis halt väglag eller att bilföraren kört rattfull. Att två bilar körde av vägen framstår som något slags naturfenomen där ingen kan ställas till ansvar. Genom att endast fokusera på effekterna framgår inte vad som ledde fram till

---

⁶⁰ Dir. 2017:122, SOU 2018:85 och Regeringen, *34-punktsprogrammet: Regeringen föreslår ytterligare åtgärder mot gängkriminaliteten*, 2019.

⁶¹ Svensson, 2019, s. 138 ff.

⁶² Se avsnitt 4.2.1. angående diskursen om tillskriven vuxenidentitet där tabellen presenteras.

⁶³ Se avsnitt 4.1. angående diskurserna om ungdomars brottslighet.

⁶⁴ Winther Jørgensen och Phillips, 2000, s. 87.

dem. Analysen av transitiviteten i texterna är tänkt att belysa hur stor vikt lagstiftaren lägger vid orsakerna till att ungdomar som begår brott bör straffas hårdare, samt hur stor vikt som läggs vid orsakerna till att ungdomar begår brott över huvud taget.

Det andra analysredskapet är *modalitet*, vilket betyder ”sätt”. När jag analyserar modaliteten i texterna undersöker jag *affiniteten*, det vill säga lagstiftarens grad av säkerhet i uttalanden i texterna.⁶⁵ Om uttalandet har en hög grad av säkerhet har det hög affinitet, och motsatsvis är affiniteten låg om graden av säkerhet är låg. Modaliteten varierar beroende på hur lagstiftaren förhåller sig till uttalandet. Ett exempel är meningen ”det är farligt att äta kött”, som har hög affinitet. Samma ”fakta” kan läggas fram med lägre grad av affinitet, till exempel genom meningen ”det *kan* vara farligt att äta kött”. Då framstår det inte som lika självklart att det är farligt att äta kött. Typiskt för uttalanden med låg affinitet är osäkerhetsord som ”kan”, ”kanske”, ”eventuellt”, ”möjligen” och så vidare. I meningarna jag har nämnt som exempel framgår inte vem eller vilka som anser att det är, eller kan vara, farligt att äta kött, vilket brukar kallas för *objektiv modalitet*. Ett exempel på ett uttalande som istället har *subjektiv modalitet* är meningen ”jag anser att det är farligt att äta kött”. Att undersöka modaliteten är relevant eftersom det kan synliggöra hur väl underbyggda uttalandena i texterna är, exempelvis om det finns forskning som stödjer uttalanden med objektiv modalitet och hög affinitet.

2.2.3. Diskursiva praktikens nivå

På den diskursiva praktikens nivå analyserar jag produktionsprocesserna av texterna genom att undersöka vad lagstiftaren har behövt ta hänsyn till och har varit påverkad av när texterna har producerats. Eftersom det inte är möjligt att presentera allt som lagstiftaren behöver ta hänsyn till och är påverkad av i en lagstiftningsprocess, så presenterar jag *ett utsnitt* av lagstiftarens diskursordning för att tydliggöra att presentationen inte är heltäckande på något vis. Det som jag har valt att presentera är några allmänna straffrättsliga syften och principer, de bakomliggande skälen som brukar anges som grund för att särbehandla unga lagöverträdare, hur den nuvarande lagstiftningen kring ungdomsreduktionen ser ut samt tidigare lagstiftningsdiskussioner om ett eventuellt avskaffande av ungdomsreduktionen.

---

⁶⁵ Winther Jørgensen och Phillips, 2000, s. 87 ff.

På den diskursiva praktikens nivå analyserar jag även *intertextualiteten*, det vill säga de diskursiva förändringarna som har skett i lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen. Genom att studera intertextualiteten är det möjligt att belysa hur diskurser återskapas, men även hur diskurser har förändrats.⁶⁶ Den här uppsatsen fokuserar främst på förändringen av diskurser. Jag analyserar intertextualiteten i det femte kapitlet efter analysen på textens nivå, för att knyta samman den diskursiva praktiken med mitt textunderlag och diskurserna jag har identifierat på textens nivå.

2.2.4. Sociala praktikens nivå

På den sociala praktikens nivå ser jag den diskursiva praktiken och diskurserna på textens nivå i en bredare kontext för att synliggöra vilka dolda ideologier som gömmer sig där bakom. De dolda ideologierna jag redogör för och analyserar är konservatism, rasism och populism. Jag redogör för *varför* och *hur* lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen präglas av dessa tre ideologier, vilka som missgynnas av det och vad det kan leda till för konsekvenser. För att belysa hur den rasistiska ideologin framträder i lagstiftningsdiskussionen använder jag mig av en rapport från Institutet för Framtidsstudier (IFFS) med bland annat statistik över organiserad brottslighet.⁶⁷

2.2.5. Rättsdogmatiska inslag

Uppsatsen har vissa inslag av rättsdogmatisk metod, och det gäller det tredje kapitlet om den diskursiva praktikens nivå. Det är en del av lagstiftarens diskursiva praktik att ta hänsyn till hur ”gällande rätt” ser ut när lagändringar utreds och nya lagförslag läggs fram.⁶⁸ I den del av uppsatsen som rättsdogmatisk metod används tolkar jag rättskällorna lagstiftning, förarbeten, praxis och doktrin.⁶⁹ Lagstiftningen avser brottsbalkens regler om särbehandling av unga lagöverträdare, och då framförallt bestämmelsen i 29 kap. 7 § BrB om ungdomsrabatten. Även 30 kap. 5 § BrB och bestämmelserna i 32 kap. BrB om ungdomspåföljderna berörs. Med

---

⁶⁶ Winther Jørgensen och Phillips, 2000, s. 13 och 77 f.

⁶⁷ IFFS, *Våldsbejakande extremism och organiserad brottslighet*, forskningsrapport 2018/4.

⁶⁸ ”Gällande rätt” är satt inom citationstecken här eftersom det är ett omtvistat begrepp som antyder att det bara finns *ett* sätt att beskriva rätten på och *en* rättskällelära. Se Gunnarsson m.fl., s. 73 ff. angående kritik av rättslig objektivitet. Se även Svensson, Eva-Maria, *De lege interpretata – om behovet av metodologisk introduktion*, Juridisk Publikation, jubileumsnummer 2014.

⁶⁹ Sandgren, Claes, *Rättsvetenskap för uppsatsförfattare – Ämne, material, metod och argumentation*, 4 uppl., Stockholm: Norstedts Juridik, 2018, s. 48 ff.

förarbeten avses här propositioner och SOU:er. När det gäller praxis har jag undersökt hur Högsta domstolen (HD) tillämpar 29 kap. 7 § BrB eftersom det främst är de rättsfallen som har prejudicerande effekt. Slutligen har jag undersökt vad som skrivits inom doktrin om ungdomsreduktionen, både när det gäller hur unga lagöverträdare särbehandlas enligt lagstiftningen men även varför de särbehandlas. När det gäller de principiella frågorna kring varför unga lagöverträdare särbehandlas i påföljdssystemet har jag till stor del använt mig av doktrin på grund av att diskussionerna kring det har varit knapphändiga i förarbeten.

Eftersom rättsdogmatisk metod inte är den dominerande i uppsatsen kommer jag inte att problematisera och värdera hur rättskällorna förhåller sig till varandra. Poängen med att redogöra för rättskällorna i min kritiska diskursanalys är att ge en förståelse för vad lagstiftaren har behövt förhålla sig till, och därmed påverkats av, i skapandet av texterna.

2.2.6. En kort metodreflektion

Nu när jag har redogjort för uppsatsens teoretiska och metodologiska ramar vill jag kort nämna något om mina egna reflektioner kring metoden jag har valt och uppsatsämnet. Som författare till den här uppsatsen är jag givetvis färgad och begränsad av diskurserna jag själv befinner mig inom, både i egenskap av snart färdig jurist och som privatperson. Även om jag försöker vara medveten om mina egna begränsningar och förhålla mig kritisk till dem är det svårt, för att inte säga omöjligt, att bortse från det jag själv är en del av. Eftersom mina egna uppfattningar riskerar att lysa igenom i uppsatsen väljer jag att vara transparent istället för att försöka undanhålla dem. Detta menar jag är särskilt viktigt i rättsvetenskapliga texter med ett kritiskt förhållningssätt till rätten, och egentligen i rättsvetenskapliga texter överlag. Föreställningen om rätten som ett enhetligt kunskapsobjekt bygger på att det skulle gå att dra en skiljelinje mellan rätten och människan som praktiserar rätten. Jag betraktar istället rätten som en social konstruktion där rätten är konstruerad, och hela tiden konstrueras, av människor. Då går det inte att särskilja rätten som objekt från människans kunskap och erfarenheter.⁷⁰

Under hösten 2019 när den här uppsatsen skrivs pågår en intensiv debatt om gängkriminalitet bland ungdomar, både på politisk nivå och medialt. Justitiedepartementet presenterade nyligen sina förslag om åtgärder mot gängkriminalitet och flera riksdagspartier talar om strängare straff

---

⁷⁰ Gunnarsson m.fl., s. 73 ff. Se även Svedberg, 2013, s. 50 ff.

och hårdare tag mot ungdomar som begår brott. Ämnet får stort medialt utrymme. Min uppfattning är att den pågående gängkriminaliteten till stor del är ett resultat av social utsatthet, segregation och ett generellt misslyckande från samhällets sida, vilket sedan bestraffas på ett individuellt plan. Jag anser att ansvaret främst bör läggas på en samhällelig nivå, och inte på enskilda individer. Därför menar jag att det är viktigt att förhålla sig kritisk till inställningen om att individer ska bemötas med strängare straff eftersom det tenderar att leda till enkla och snabba lösningar på komplexa problem. Min avsikt är inte att försvara gängkriminella brott eller förneka existensen av problem, utan snarare att nyansera diskussionen om avskaffandet av ungdomsreduktionen.

3. Ett utsnitt av lagstiftarens diskursordning

I följande kapitel presenterar jag delar av den diskursiva praktikens nivå i Faircloughs tredimensionella analysmodell. Hur ungdomsreduktionen är utformad enligt nuvarande lagstiftning är ett resultat av tidigare överväganden som har gjorts inom lagstiftarens diskursordning, vilket sätter gränserna för den diskursiva praktiken som lagstiftaren verkar inom när lagstiftningen kring ungdomsreduktionen ska ändras. Det jag har bedömt som relevant när det gäller lagstiftarens diskursiva praktik är några straffrättsliga syften och principer, de bakomliggande skälen till att särbehandla unga lagöverträdare och hur den nuvarande lagstiftningen kring ungdomsreduktionen är utformad. Slutligen presenterar jag tidigare diskussioner i lagstiftningssammanhang kring ett avskaffande av ungdomsreduktionen.

3.1. Straffrättsliga syften och principer

De principiella frågorna är helt centrala på straffrättens område eftersom det krävs något som rättfärdigar de ingripande sanktioner som samhället ålägger enskilda individer genom straffrätten. Frågorna om hur påföljderna ska vara utformade och vad syftet med att straffa är och bör vara har inga självklara svar. Traditionellt sett har det ansetts finnas en motsättning mellan teorier om prevention och teorier om vedergällning.⁷¹ De två mest centrala preventionsteorierna är allmänprevention och individualprevention, och nedan följer en grundläggande redogörelse för vad de innebär. Utöver preventionsteorierna är principerna om proportionalitet och humanitet intressanta när det gäller unga lagöverträdare.⁷²

3.1.1. Allmänprevention

Tanken med allmänprevention är att straff ska ha en förebyggande effekt genom att avskräcka allmänheten från att begå brott. Huruvida straffet är effektivt för den enskilda lagöverträdaren är av mindre betydelse eftersom det viktiga är att allmänheten i stort avhåller sig från brottslig verksamhet.⁷³ Det finns tre varianter av allmänprevention: *omedelbar avskräckning*, *medelbar avskräckning* och *moralbildning*. Omedelbar avskräckning innefattar att allmänheten ska bli

---

⁷¹ Asp, Petter; Ulväng, Magnus och Jareborg, Nils, *Kriminalrättens grunder*, 2 uppl., Stockholm: Iustus, 2013, s. 30 ff.

⁷² Holmgren, Axel, *Om den s.k. ungdomsreduktionen*, Svensk Juristtidning, nr 4, 2018 (s. 343–359), s. 349.

⁷³ Jareborg och Zila, 2017, s. 76.

skrämd från att begå brott genom offentligt verkställda straff, vilket inte förekommer inom det svenska straffsystemet. Medelbar avskräckning tar istället sikte på att kriminaliseringen som sådan och vetskapen om att straff kan dömas ut har en avskräckande funktion. För att medelbar avskräckning ska vara verksamt krävs att allmänheten känner till lagreglerna och har möjlighet att efterleva dem, att upptäcktsrisken och anmälningsbenägenheten är tillräckligt höga samt att sanktionerna är tillräckligt ingripande.⁷⁴ Den tredje varianten om moralbildning innefattar att allmänhetens normbildning ska förändras på lång sikt genom kriminalisering och bestraffning. Tanken är då att lagstiftningen ska påverka människors sociala och moraliska värderingar. Rattfylleri och barnaga brukar lyftas fram som exempel på hur det mänskliga beteendet har påverkats av kriminalisering.⁷⁵

Inom doktrin är tron på straffsystemets avskräckande effekt inte särskilt stark. Enligt Jareborg och Zila är svagheten med det allmänpreventiva synsättet att det finns en överdriven tilltro till att strängare straff ska leda till minskad brottslighet, trots att det inte finns någon forskning som stödjer att det skulle vara på det viset. Området tycks dessutom vara svårbeforskat. Tron på korrelationen mellan strängare straff och minskad brottslighet skapar politiska påtryckningar om straffskärpningar. Detta kan leda till att politiker väljer att tillfredsställa sina väljare istället för att lyssna till samhällsvetenskaplig forskning. Jareborg och Zila menar att en sådan inställning är farlig, och kan medföra en straffskärpningsspiral som är både verkningslös och kostsam.⁷⁶ Borgeke och Heidenborg delar uppfattningen om att straffskärpningar inte leder till allmänpreventiva effekter, utan menar tvärtom att det kan medföra negativa konsekvenser när det gäller brottsutvecklingen.⁷⁷

3.1.2. Individualprevention

Likt allmänpreventionen syftar individualpreventionen till att förebygga brottslighet, men med skillnaden att det senare görs på individnivå. Syftet med individualprevention är att den enskilda gärningspersonen ska avhållas från brottslig verksamhet.⁷⁸ Individualpreventionen brukar sammanfattas i de tre huvudkomponenterna *inkapacitering*, *förbättring* och

---

⁷⁴ Asp m.fl., 2013, s. 34.

⁷⁵ Greveholm, Erik och Andersson, Jan, *Vilka preventiva vinster kan förändringar av straffrätten och påföljdssystemet ge?*, Svensk Juristtidning, nr 5–6, 2010 (s. 463–473), s. 466.

⁷⁶ Jareborg och Zila, 2017, s. 78 ff.

⁷⁷ Borgeke, Martin och Heidenborg, Mari, *Att bestämma påföljd för brott*, 3 uppl., Stockholm: Wolters Kluwer, 2016, s. 33 f.

⁷⁸ *Ibid.*, s. 34.

avskräckning.⁷⁹ Idéerna utvecklades ursprungligen av Franz von Liszt och fick genomslag i svensk rätt under 1900-talet. Det som utmärkte von Liszts idé var vikten av förebyggande insatser i form av utbildning, uppfostran och behandling av sjukdomar, särskilt när det gällde unga lagöverträdare. Rehabilitering och integrering i samhället ansågs vara grundläggande för att bekämpa brottsligheten.⁸⁰

Inkapacitering är tänkt för den som varken kan förbättras eller avskräckas, och den vanligaste formen av inkapacitering är fängelsestraff. Genom att frihetsberöva en dömd gärningsperson hindras denne från att begå fortsatt brottslighet, åtminstone ute bland allmänheten. Förbättring är tänkt för den som kan ”botas” och rehabiliteras från sin brottslighet.⁸¹ Tanken om rehabilitering har varit central i reformer kring unga lagöverträdare.⁸² Slutligen innebär avskräckning i det här sammanhanget avskräckning på en individuell nivå, och ska därmed särskiljas från allmänpreventionens omedelbara och medelbara avskräckning. Den individuella avskräckningen är till för den som varken behöver inkapacitering eller förbättring, utan är snarare riktad till förstagångsförbrytare som en slags varning.⁸³

Hur påföljden utformas är särskilt intressant inom individualpreventionen eftersom påföljden till stor del handlar om att vägleda den enskilda lagöverträdaren. För unga lagöverträdare kommer de individualpreventiva skälen till uttryck genom de särskilda ungdomspåföljderna i 32 kap. BrB, men även genom bestämmelsen om ungdomsrabatten i 29 kap. 7 § BrB och bestämmelsen i 30 kap. 5 § BrB om att fängelsestraff ska dömas ut restriktivt till unga lagöverträdare.⁸⁴

3.1.3. Principerna om proportionalitet och humanitet

Proportionalitetsprincipen innebär att straffet som döms ut ska stå i proportion till brottets allvar. Principen finns bland annat uttryckt i 29 kap. 1 § BrB och är en utgångspunkt i påföljdsbedömningen.⁸⁵ Ungdomsreduktionen kan betraktas som ett avsteg från

---

⁷⁹ Jareborg och Zila, 2017, s. 85 och Borgeke, 2016, s. 34.

⁸⁰ Jareborg och Zila, 2017, s. 85 ff. och Aspelin, Erland, *Straffets grunder – historisk bakgrund*, Svensk Juristtidning, nr 2, 1999 (s. 108–131), s. 118 f.

⁸¹ Jareborg och Zila, 2017, s. 85 ff.

⁸² Se t.ex. prop. 1997/98:96 s. 138 ff. och prop. 2005/06:165 s. 41 ff.

⁸³ Jareborg och Zila, 2017, s. 86.

⁸⁴ Holmgren, 2018, s. 347 f.

⁸⁵ Prop. 1987/88:120, s. 77 f.

proportionalitetsprincipen och motiveras med individualpreventiva resonemang. Balansen mellan proportionalitet och individualprevention framkommer i förarbeten där lagstiftaren betonar sina ”dubbla uppgifter” när det gäller unga lagöverträdare. Å ena sidan handlar det om att reagera på och motverka brottslighet, och å andra sidan finns det ett intresse av att stödja och hjälpa ungdomar som begår brott.⁸⁶

Humanitetsprincipen innebär att personer som begår brottsliga gärningar ska behandlas på ett respektfullt sätt och att påföljderna inte ska vara omänskliga, även om bestraffningen i sig inte är ett uttryck för humanitet. Straffrättsliga sanktioner är att medvetet orsaka obehag hos enskilda individer och ska användas återhållsamt. Den individualpreventiva tanken om rehabilitering har inneburit stora framsteg för humaniteten i påföljdssystemet. Det svenska påföljdssystemet överlag vilar på humanitetsprincipen med hänsyn till möjligheterna att döma ut icke-frihetsberövande påföljder.⁸⁷ Kravet på humanitet innefattar även tolerans mot att människor kan begå misstag. Enligt Jareborg och Zila bör unga lagöverträdare bemötas med särskild tolerans.⁸⁸

3.2. Bakomliggande skäl till att särbehandla unga lagöverträdare

Det finns flera bakomliggande skäl till att unga lagöverträdare får lindrigare påföljder än vuxna lagöverträdare. Skälen till särbehandlingen har sin grund i psykologisk och neurologisk forskning, och ligger därmed utanför juridikens område. Nervsystemet är färdigutvecklat vid 18-årsåldern ungefär, vilket är en av anledningarna till att det är myndighetsåldern.⁸⁹ Hjärnan är inte fullt utvecklad förrän efter 20-årsåldern och förmågan till självkontroll är fullt utvecklad först vid 23–25-årsåldern.⁹⁰

Något som brukar anges som grund för särbehandlingen inom doktrin är att unga personer har en *outvecklad ansvarsförmåga*. Eftersom de befinner sig i ett gränsland mellan barndom och vuxenliv har deras intellektuella, kognitiva och emotionella förmåga inte hunnit utvecklas fullt ut ännu. Därför har unga personer sämre förmåga att känna empati, kontrollera sina impulser och förstå konsekvenserna av sitt handlande än vad vuxna personer har. Unga personer anses

---

⁸⁶ Prop. 1997/98:96, s. 139.

⁸⁷ Borgeke och Heidenborg, 2016, s. 39 f.

⁸⁸ Jareborg och Zila, 2017, s. 93 ff.

⁸⁹ Ibid., s. 155.

⁹⁰ SOU 2018:85, s. 185 ff.

även ha lättare för att falla för gruppsyck och därmed ha en större benägenhet att hamna i dåliga och riskfyllda situationer. I takt med stigande ålder anses unga personer kunna ansvara mer och mer över sina handlingar, för att sedan vid 21 års ålder ta fullt straffrättsligt ansvar.⁹¹

Ett ytterligare skäl till särbehandlingen som anges i doktrin är att unga personer har en *större sanktionskänslighet*.⁹² De är generellt sett psykologiskt mer känsliga för bestraffning än vuxna personer, vilket motiverar en lindrigare bedömning. Det beror bland annat på att bestraffning kan hämma deras mognads- och utvecklingsprocess som är nödvändig för att de ska kunna växa upp till ansvarsfulla vuxna personer. Jareborg och Zila menar att det finns ett samhällsligt intresse av att inte ha alltför repressiva påföljdsregler som stör ungdomars utveckling eftersom det kan leda till fortsatt kriminalitet och social utsatthet.⁹³

Vidare anses det vara nödvändigt att bemöta unga personer med *större tolerans*. Jareborg och Zila anser att det är en del av unga personers mognadsprocess att testa gränser på olika sätt, frigöra sig från sina föräldrar och försöka ta eget ansvar. Då går det inte att komma ifrån att det görs vissa snedsteg på vägen. Många ungdomar begår brott utan att för den sakens skull fastna i en kriminell livsstil. Jareborg och Zila är av uppfattningen att misstag längs med vägen tvärtom kan föra något gott med sig och leda till mer ansvarstagande vuxna.⁹⁴

3.3. Nuvarande lagstiftning om ungdomsreduktionen

Någonting som lagstiftaren definitivt är påverkad av i sin diskursiva praktik är hur den nuvarande lagstiftningen om ungdomsreduktionen ser ut eftersom det är utgångspunkten för en eventuell lagändring. Unga lagöverträdare särbehandlas dels vid straffmätningen enligt bestämmelsen i 29 kap. 7 § BrB, dels vid påföljdsvalet. Samtliga unga lagöverträdare mellan 15–20 år omfattas av särbehandlingen, men för åldersgruppen 15–17 år är den särskilt påtaglig. Den som begår brott innan 15 års ålder får inte dömas till någon påföljd över huvud taget enligt 1 kap. 6 § BrB.

---

⁹¹ Jareborg och Zila, 2017, s. 155.

⁹² Borgeke och Heidenborg, 2016, s. 251 f.

⁹³ Jareborg och Zila, 2017, s. 155.

⁹⁴ *Ibid.*, s 155 f.

3.3.1. Ungdomsrabatten

Bestämmelsen om ungdomsrabatten finns reglerad i 29 kap. 7 § BrB och innebär att ung ålder ska beaktas i sänkande riktning vid straffmätningen, både vid fängelse och böter. Ju yngre personen var när brottet begicks, desto mer ska straffet reduceras. Domstolar får även döma ut ett lindrigare straff än vad som är föreskrivet för brottet. Ungdomsrabatten aktualiseras först efter att de tidigare bestämmelserna i 29 kap. BrB har beaktats, och därför redogör jag för dem först. Första steget är att bestämma straffvärdet för brottet, eller brotten om det är flera, som personen har begått. Straffvärdet bestäms som om den unga lagöverträdaren hade varit en vuxen lagöverträdare över 21 år. I straffvärdesbedömningen ingår att avgöra om det föreligger några försvårande och/eller förmildrande omständigheter, vilka regleras i 29 kap. 2–3 §§ BrB. Domstolen ska även ta hänsyn till personens eventuella tidigare brottslighet enligt 29 kap. 4 § BrB samt om det föreligger några billighetsskäl enligt 29 kap. 5 § BrB. Därefter aktualiseras ungdomsrabatten för att reducera straffet.⁹⁵

Bestämmelsen om ungdomsrabatten är generellt tillämplig för samtliga unga lagöverträdare som fyllt 15 men inte 21 år och det krävs inte att åldern har påverkat det brottsliga handlandet på något sätt.⁹⁶ Detta kan jämföras med bestämmelsen om förmildrande omständigheter i 29 kap. 3 § första stycket tredje punkten BrB, enligt vilken straffvärdet kan sättas ned om den tilltalade har bristande utveckling, erfarenhet eller omdömesförmåga. För att den bestämmelsen ska vara tillämplig måste det finnas ett orsakssamband mellan det brottsliga handlandet och bristen. Det krävs att ungdomen är särskilt omogen i förhållande till andra ungdomar och bestämmelsen tillämpas sällan i praktiken, till skillnad från ungdomsrabatten som alltid är tillämplig för unga lagöverträdare.⁹⁷

I propositionen till 29 kap. 7 § BrB anges inte hur omfattande straffnedsättningen bör vara. Där konstateras bara att låg ålder ska leda till en lindrigare bedömning vid straffmätningen, men inte i vilken utsträckning.⁹⁸ Uppgiften att göra den bedömningen har lagstiftaren istället överlämnat till rättstillämpningen.

---

⁹⁵ Borgeke och Heidenborg, 2016, s. 252.

⁹⁶ Prop. 1987/88:120, s. 97.

⁹⁷ Jareborg och Zila, 2017, s. 118 f. och 157.

⁹⁸ Prop. 1987/88:120, s. 97.

3.3.1.1. Straffmätningen vid fängelse

Inom doktrin har det utvecklats riktlinjer för hur straffmätningen vid fängelsestraff bör se ut. Jareborg och Zila har föreslagit en modell som till stor del används i praktiken när domstolarna ska bestämma straffmätningens värde vid fängelsestraff för unga lagöverträdare.⁹⁹ Modellen ser ut på följande sätt:

Ålder	Straffnedsättning	Ungefärlig strafflängd
15 år	75–85 %	1/5
16 år	65–75 %	1/4
17 år	55–65 %	1/3
18 år	45–55 %	1/2
19 år	30–40 %	2/3
20 år	20–30 %	3/4 ¹⁰⁰

Modellen illustrerar hur straffnedsättningen för lagöverträdare mellan 15 och 20 år kan se ut. En femtonåring får exempelvis ungefär en femtedel av fängelsestraffet medan en artonåring får ungefär halva. HD har avfärdat idén om att använda sig av en sådan färdig modell där åldern medför en procentuell straffnedsättning. I NJA 2000 s. 421 konstaterade HD att straffnedsättningen i princip bör vara större ju yngre lagöverträdaren är, men att det inte bara är åldern som är av betydelse. Vid långvariga fängelsestraff kan det vara motiverat att göra en större straffnedsättning än vid kortare fängelsestraff eller vid bötesstraff. Andra faktorer som enligt HD kan påverka bedömningen om straffnedsättningens storlek är brottets art, tidigare brottslighet enligt 29 kap. 4 § BrB och om det föreligger billighetsskäl enligt 29 kap. 5 § BrB. Även i NJA 2005 s. 878 avfärdade HD idén om att använda en färdig modell för straffnedsättningen. Även inom doktrin råder det delade meningar om modellens lämplighet. Borgeke och Heidenborg är av uppfattningen att straffnedsättningen inte bör göras så strikt som i modellen, utan förespråkar istället en mer glidande skala. Enligt dem bör exempelvis någon som nyss fyllt 16 år behandlas annorlunda än någon som snart fyller 17 år.¹⁰¹

⁹⁹ Borgeke och Heidenborg, 2016, s. 257 f.

¹⁰⁰ Jareborg och Zila, s. 158. Se även modellen i Borgeke och Heidenborg, 2016, s. 258.

¹⁰¹ Borgeke och Heidenborg, 2016, s. 260.

3.3.1.2. *Straffmätningen vid böter*

Bestämmelsen om ungdomsrabatten i 29 kap. 7 § BrB är tillämplig även vid straffmätningen vid bötesstraff. Penningbotens storlek påverkas emellertid inte av att lagöverträdaren är ung. Det är framförallt av praktiska skäl eftersom penningböter oftast avser ordningsbot eller strafföreläggande och bestäms utan en grundlig rättslig prövning.¹⁰² Storleken på dagsböter påverkas inte heller av att lagöverträdaren är ung, utan bara av den tilltalades betalningsförmåga precis som för vuxna lagöverträdare. Detta konstaterade HD i NJA 2014 s. 658, där HD även konstaterade att skälen för att använda ungdomsrabatten är svagare vid bötesstraff än vid fängelsestraff. Däremot påverkas *antalet* dagsböter av lagöverträdarens unga ålder, trots att lagstiftaren inte verkar ha haft böter i sikte när bestämmelsen om ungdomsrabatt infördes. Enligt Jareborg är förklaringen att de skäl som ligger till grund för särbehandlingen av unga lagöverträdare inte får särskilt stor betydelse när det gäller bötesstraff.¹⁰³

Riksåklagaren har utfärdat riktlinjer för hur dagsböter för unga lagöverträdare kan bestämmas.¹⁰⁴ Riktlinjerna består av en enklare tabell där det framgår vad antalet dagsböter i straffvärde för en vuxen lagöverträdare kan motsvara för lagöverträdare som är 15, 16, 17, 18, 19 respektive 20 år. Syftet med riktlinjerna från riksåklagaren var att få en mer enhetlig praxis vid utfärdande av strafföreläggande.¹⁰⁵

3.3.2. *Särbehandling vid påföljdsvalet*

Utöver särbehandlingen vid straffmätningen påverkar lagöverträdarens unga ålder även valet av påföljd. Av 30 kap. 5 § BrB följer att fängelsestraff ska tillämpas restriktivt för unga lagöverträdare och en uppdelning görs mellan ungdomar mellan 15–17 år respektive ungdomar mellan 18–20 år. För den yngre åldersgruppen krävs det *synnerliga skäl* för att fängelse ska kunna väljas som påföljd. Detta är mot bakgrund av att lagstiftaren anser att det finns ett särskilt starkt intresse att hålla lagöverträdare mellan 15–17 år borta från Kriminalvården i allmänhet, och fängelser i synnerhet.¹⁰⁶ Om sådana synnerliga skäl ändå föreligger ska påföljden slutna ungdomsvård användas som alternativ till fängelse i första hand enligt 32 kap. 5 § BrB. För de

---

¹⁰² Borgeke och Heidenborg, 2016, s. 252. Se även Jareborg, Nils, *Ungdomsrabatt och dagsböter*, i *Josefs resa – Vänbok till Josef Zila*, Petter Asp och Claes Lernestedt (red.), s. 107–121, Uppsala: Iustus Förlag, 2007, s. 112.

¹⁰³ Jareborg, 2007, s. 113 f.

¹⁰⁴ Borgeke och Heidenborg, 2016, s. 253 och 256.

¹⁰⁵ *Ibid.*, s. 253 ff.

¹⁰⁶ Prop. 1997/98:96, s. 153.

lagöverträdare som fyllt 18 men inte 21 får fängelse väljas som påföljd om det föreligger *särskilda skäl*. Borgeke och Heidenborg menar att skälen mot att döma till fängelse är starkare ju yngre lagöverträdaren är, även inom de två ålderskategorierna. Skälen bör enligt Borgeke och Heidenborg vara starkare vid 15 år än vid 17 år, och detsamma gäller vid 18 år jämfört med 20 år.¹⁰⁷

Unga lagöverträdare kan dömas till särskilda påföljder som endast är avsedda för ungdomar. De särskilda ungdomspåföljderna regleras i 32 kap. BrB. Som nämndes inledningsvis i avsnittet finns påföljden *sluten ungdomsvård* som alternativ till fängelse för lagöverträdare under 18 år. Därutöver finns påföljderna *ungdomsvård* samt *ungdomstjänst*, vilka gäller för alla unga lagöverträdare upp till 21 år. För de lagöverträdare som är under 18 år kan åklagaren välja att inte väcka åtal och istället ge en straffvarning enligt 16 § första stycket i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga. Även regeln om åtalsunderlåtelse i 20 kap. 7 § i rättegångsbalken (1942:740) är tillämplig.

I förarbetena framhåller lagstiftaren att frihetsberövande påföljder bör undvikas så långt som möjligt för alla unga lagöverträdare mellan 15–20 år.¹⁰⁸ I första hand ska unga lagöverträdare lämnas över till socialtjänsten för vård eller dömas till böter som påföljd. Domstolen ska i andra hand döma ut en påföljd som inte innebär ett frihetsberövande, och om inget av de första alternativen är aktuella kan i tredje hand en frihetsberövande påföljd dömas ut. Den bakomliggande tanken med det är att rehabilitering och återanpassning i samhället, snarare än bestraffning, ska motverka att unga lagöverträdare fortsätter att begå brott.¹⁰⁹ Lagstiftarens argument i förarbetena präglas av ett individualpreventivt synsätt med hänsyn till lagstiftarens fokus på rehabilitering när det gäller unga lagöverträdare.

3.4. Tidigare diskussioner om avskaffande av ungdomsreduktionen

Frågan om att avskaffa ungdomsreduktionen har varit uppe till diskussion redan innan kommittédirektivet till Ungdomsreduktionsutredningen, även om det inte har lett till någon lagändring. Dels diskuterades ett eventuellt avskaffande i Påföljdsutredningen, dels har flera riksdagspartier lagt fram motioner om både en mer restriktiv tillämpning av

---

¹⁰⁷ Borgeke och Heidenborg, 2016, s. 337.

¹⁰⁸ Se t.ex. prop. 1978/79:212, s. 46, prop. 1997/98:96, s. 161 och prop. 2005/06:165, s. 48.

¹⁰⁹ Prop. 2005/06:165, s. 42 ff.

ungdomsreduktionen och ett avskaffande av ungdomsreduktionen. Följande avsnitt om tidigare diskussioner är framförallt relevant för avsnittet om intertextualitet där jag studerar de diskursiva förändringarna. Eftersom motioner är en möjlighet för riksdagsledamöter att ta initiativ till nya lagar betraktar jag dem som en del av lagstiftarens diskursordning. Jag kommer enbart att behandla motioner som lades fram *innan* kommittédirektivet om skärpta straff för lagöverträdare mellan 18–20 år beslutades, det vill säga innan december 2017.¹¹⁰ Motionerna som har lagts fram efter det existerade inte, åtminstone inte i textformat, när mitt textunderlag producerades. Det kommer att framgå vilket riksdagsparti som har lagt fram respektive motion eftersom det är relevant för analysen på den sociala praktikens nivå där jag analyserar vilka ideologier som genomsyrar lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen.¹¹¹

3.4.1. Påföljdsutredningen

År 2009 tillsatte regeringen en utredning med syftet att göra en översyn av påföljdssystemet, där det bland annat ingick att ta ställning till om unga lagöverträdare mellan 18–20 år skulle behandlas som lagöverträdare som fyllt 21 år.¹¹² Även de särskilda ungdomspåföljderna skulle ses över. I Påföljdsutredningen föreslogs att ungdomsreduktionen skulle finnas kvar för åldersgruppen 18–20 år med justeringen att den inte skulle vara tillämplig om straffvärdet endast var på bötesnivå.¹¹³ Påföljdsutredningen föranledde inte några lagändringar, men den är ändå intressant i sammanhanget eftersom samma frågor som diskuterades i Påföljdsutredningen sedan diskuteras i kommittédirektivet till Ungdomsreduktionsutredningen och i själva Ungdomsreduktionsutredningen, fast på ett annorlunda sätt.

Påföljdsutredningen konstaterade att unga personer kliver in i vuxenvärlden allt senare eftersom de, på grund av hur samhällsutvecklingen ser ut, bland annat kommer ut i arbetslivet senare och får sin första bostad senare. De riskfaktorer som kan leda till att unga personer begår brott upphör inte per automatik för att någon blir myndig, utan snarare senare i livet när personen har slutfört eventuell gymnasieutbildning, kommit ut i yrkeslivet, börjat studera och börjat ta ansvar över sin egen ekonomi. Därför ansåg kommittén i Påföljdsutredningen att det var befogat att inte jämställa 18–20-åringars förmåga att ta ansvar med vuxnas.¹¹⁴ Att gränsen för att bli

---

¹¹⁰ Dir. 2017:122, s. 1.

¹¹¹ Se kapitel 6 angående ideologierna på den sociala praktikens nivå.

¹¹² Dir. 2009:60, s. 1.

¹¹³ SOU 2012:34, band 3, s. 800 ff.

¹¹⁴ Ibid., s. 797 ff.

myndig i Sverige är 18 år sågs inte som ett hinder mot att unga lagöverträdare mellan 18–20 år särbehandlas i påföljdssystemet.¹¹⁵

Som argument för att behålla ungdomsreduktionen vid fängelsestraff framhöll kommittén i Påföljdsutredningen bland annat de bakomliggande skälen om outvecklad ansvarsförmåga och sanktionskänslighet som ligger till grund för särbehandlingen.¹¹⁶ Vidare konstaterade kommittén i Påföljdsutredningen att Jareborgs och Zilas modell¹¹⁷ om ungdomsrabatten vid straffmätningen av fängelsestraff var tillfredsställande och att den även fortsättningsvis skulle tillämpas av de allmänna domstolarna. I Påföljdsutredningen konstaterades även att ett avskaffande skulle medföra orimliga så kallade tröskeeffekter, vilket innefattar det stora glapp som hade uppstått mellan 17-åringar och 18-åringar om ungdomsreduktionen avskaffades.¹¹⁸ Enligt Jareborgs och Zilas modell hade en 17-åring fått en tredjedel av fängelsestraffet, medan en 18-åring hade fått fullt fängelsestraff om ungdomsrabatten avskaffades. Det hade inneburit en påtaglig skillnad om brottet begicks innan eller efter 18-årsdagen.

3.4.2. Motioner

Det har lagts fram ett flertal motioner från riksdagspartier om att se över ungdomsreduktionen. Eftersom riksdagspartierna består av riksdagsledamöter som företräder Sveriges riksdag, så är de en del av den lagstiftande makten. Motionerna som har lagts fram om ett avskaffande av ungdomsreduktionen kan därför ha påverkat den diskursiva praktiken, även om motionerna i sig avser just förslag och inte bindande dokument.

Den första motionen jag har funnit om att helt avskaffa ungdomsreduktionen för lagöverträdare mellan 18–20 år lades fram år 2015 av Moderata Samlingspartiet (hädanefter *Moderaterna*).¹¹⁹ Innan dess har det dock lagts fram motioner om en mer restriktiv tillämpning av ungdomsreduktionen. Redan år 1994 lade Moderaterna fram en motion där partiet framhåller att skälen för straffrättslig särbehandling av lagöverträdare som är 18 år eller äldre inte är särskilt starka.¹²⁰ I motionen ifrågasätts även bestämmelsen i 30 kap. 5 § BrB om att det ska

---

¹¹⁵ SOU 2012:34, band 3, s. 803 f.

¹¹⁶ Ibid., s. 797 ff.

¹¹⁷ Se avsnitt 3.3.1.1. angående Jareborgs och Zilas modell.

¹¹⁸ SOU 2012:34, band 3, s. 805 ff.

¹¹⁹ Motion 2015/16:2305.

¹²⁰ Motion 1994/95:Ju802.

krävas särskilda skäl att döma lagöverträdare mellan 18–20 år till fängelsestraff. År 2015 lade Sverigedemokraterna fram en motion om att se över ungdomsreduktionen vid grova våldsbrott bland unga lagöverträdare.¹²¹ År 2016 lade Moderaterna återigen fram motioner om att avskaffa ungdomsreduktionen helt.¹²² Samma år lade Sverigedemokraterna fram en motion där straffskärpningar för lagöverträdare över 18 år föreslogs.¹²³ Det är dock oklart om den motionen bygger på att hela ungdomsreduktionen ska avskaffas eller endast bestämmelsen om ungdomsrabatten. I september 2017 lade Sverigedemokraterna fram ännu en motion om bland annat att bestämmelsen om ungdomsrabatten inte ska vara tillämplig för unga lagöverträdare mellan 18–20 år som begår grova brott, till exempel vålds- och narkotikabrott.¹²⁴

De riksdagspartier som mest frekvent har lagt fram motioner om avskaffandet av ungdomsreduktionen eller en mer restriktiv tillämpning av den, är Moderaterna och Sverigedemokraterna. Inför Ungdomsreduktionsutredningen var det dock en bred majoritet i riksdagen som tillkännagav i ett betänkande till regeringen att ungdomsreduktionen skulle ses över.¹²⁵ I betänkandet bifogades motioner från Moderaterna, Sverigedemokraterna, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna angående att se över bestämmelsen om ungdomsrabatten.¹²⁶

---

¹²¹ Motion 2015/16:8.

¹²² Se motionerna 2016/17:393 och 2016/17:3388.

¹²³ Motion 2016/17:2303.

¹²⁴ Motion 2017/18:18.

¹²⁵ Betänkande 2016/17:JuU21.

¹²⁶ Betänkande 2016/17:JuU21, s. 21 ff.

4. Diskurser på textens nivå

I följande kapitel analyserar jag mitt textunderlag på textens nivå i Faircloughs tredimensionella analysmodell. Jag identifierar och diskuterar fyra olika diskurser som framträder i lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen.

4.1. Diskurser om ungdomars brottslighet

De två första diskurserna jag har identifierat tar sikte på hur lagstiftaren framställer ungdomars brottslighet och diskurserna relaterar till varandra eftersom båda handlar om gängkriminalitet. I det här avsnittet har jag framförallt undersökt transitiviteten och modaliteten i texterna. Med *transitivitet* avses sambandet mellan processerna som har lett fram till handlingarna och effekterna av handlingarna, medan *modalitet* avser graden av säkerhet i ett påstående.¹²⁷ I detta avsnitt besvaras den första frågeställningen; Hur framställs *ungdomars brottslighet* i lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen?

4.1.1. Diskursen om gängkriminalitet som mer straffvärt

Den första diskursen jag har identifierat handlar om att lagstiftaren betraktar brott som har koppling till gängkriminalitet som mer straffvärda än andra brott som ungdomar begår. Med straffvärt avses här att brotten betraktas som allvarligare och därmed förtjänar högre straff. Kommittédirektivet, som sätter ramen för hela Ungdomsreduktionsutredningen, utgår från att ungdomsreduktionen ska avskaffas för samtliga unga lagöverträdare i åldersgruppen 18–20 år och därmed att alla unga lagöverträdare ska få strängare straff.¹²⁸ Utifrån det kan det framstå som att lagstiftaren behandlar alla unga lagöverträdare lika oavsett om brottet har koppling till gängkriminalitet eller inte, åtminstone formellt sett. Av kommittédirektivet framgår dock att Ungdomsreduktionsutredningen tillsätts som en insats mot gängkriminalitet. I kommittédirektivet uttrycker regeringen följande under rubriken ”*Behovet av en utredning*”:

”För regeringen står det klart att det krävs insatser mot organiserad brottslighet och annan kriminalitet förenad med gängbildning. Förekomsten av skjutvapen

---

¹²⁷ Se avsnitt 2.2.2. för närmare definition av begreppen *transitivitet* och *modalitet*.

¹²⁸ Dir. 2017:122, s. 1.

*och explosiva varor i kriminella kretsar har ökat. Det har även skett en ökning av dödligt våld där skjutvapen använts.”*¹²⁹

Den första meningen i citatet är av karaktären subjektiv modalitet eftersom det framgår att det är regeringen som står bakom uttalandet och affiniteten är hög eftersom det uttrycks med en hög grad av säkerhet. Genom uttrycket ”*För regeringen står det klart...*” framstår det som oomtvistligt att det krävs insatser mot gängkriminalitet och insatsen som regeringen ger direktiv till att utreda är att avskaffa ungdomsreduktionen, vilket innebär en straffhöjning för unga lagöverträdare. Även om avskaffandet riktar sig till alla unga lagöverträdare verkar gängkriminella ungdomar vara målgruppen som regeringen vill komma åt enligt kommittédirektivet. En fråga som väcks då är *varför* regeringen anser att just denna insats krävs mot gängkriminalitet och de enda svaren jag kan finna i texten är i nästföljande två meningar i citatet, nämligen att insatsen skulle krävas på grund av ökningen av skjutvapen och explosiva varor i kriminella kretsar samt ökningen av dödligt våld med skjutvapen. Regeringen framställer det som objektiv fakta att det har skett en ökning och affiniteten är hög eftersom det uttrycks med en hög grad av säkerhet. Till skillnad från den första meningen i citatet där det framgår att det är regeringen som står bakom uttalandet, så är det oklart vem som är avsändaren när det gäller ökningen av förekomsten av skjutvapen och explosiva varor i kriminella kretsar samt ökningen av dödligt våld med skjutvapen. Uttalandena om ökningen har därför karaktären objektiv modalitet. Det framgår inte enligt vem eller var det har skett en ökning, till exempel om det finns forskning till stöd för uttalandet. Därför går det inte heller att kontrollera och ifrågasätta denna fakta. Den kan stå oemotsagd.

Om det stämmer att en ökning har skett så framgår det inte hur omfattande ökningen är eller vad som har lett fram till denna ökning, bara det faktum att en ökning har skett. När det gäller transitiviteten finns ingen information om orsakerna till ökningen, vilket gör det svårare att ställa rätt aktör till svaret och föreslå adekvata insatser utefter det. Genom att regeringen föreslår ett avskaffande av ungdomsreduktionen som en insats mot gängkriminalitet får de unga lagöverträdarna som begår brott med koppling till gängkriminalitet bära ansvaret för att straffen blir strängare för alla unga lagöverträdare. Att det är gängkriminella brott, och personerna som begår dessa brott, som regeringen vill komma åt med avskaffandet av ungdomsreduktionen tydliggörs av följande citat från kommittédirektivet:

---

¹²⁹ Dir. 2017:122, s. 5.

*”Organiserad brottslighet i gängmiljö förekommer även bland yngre lagöverträdare. Personer i åldern 18–20 år som begår den här typen av brottslighet särbehandlas i dag i straffrättsligt hänseende. Det kan ifrågasättas om det är en rimlig ordning.”*¹³⁰

I det ovanstående citatet uttrycker regeringen att organiserad brottslighet i gängmiljö även förekommer bland unga lagöverträdare, och ifrågasätter varför de ska särbehandlas i straffrättsligt hänseende. När det gäller transitiviteten konstaterar regeringen endast förekomsten av gängkriminalitet bland unga lagöverträdare, men inte *varför* det förekommer. Att unga lagöverträdare söker sig till eller hamnar i gängkriminella miljöer framstår som oförklarligt. Vidare framgår av citatet att det är särbehandlingen av just gängkriminella ungdomar som ifrågasätts av regeringen, och inte särbehandlingen av unga lagöverträdare generellt sett. Därmed verkar det vara de gängkriminella brotten som ligger till grund för regeringens föreslagna straffhöjning. Annan brottslighet bland ungdomar, som inte har koppling till gängkriminalitet, behandlas inte i kommittédirektivet över huvud taget. Varför regeringen ifrågasätter rimligheten kring just särbehandlingen av unga lagöverträdare som begår gängkriminella brott, och inte ungdomars brottslighet överlag, vidareutvecklas inte i kommittédirektivet. Det framgår inte heller hur stor del av ungdomars brottslighet som utgör gängkriminalitet, vilket kan få gängkriminaliteten att framstå som mer utbredd bland ungdomar än vad den egentligen är eftersom det är den enda brottsligheten som regeringen lyfter fram i kommittédirektivet. Visserligen är kommittédirektivet kortfattat och utrymmet att utveckla resonemangen kan ha varit begränsat i just den texten, men faktum är att detta inte vidareutvecklas i Ungdomsreduktionsutredningen heller.

Kommittén i Ungdomsreduktionsutredningen diskuterar inte gängkriminalitet alls trots att det, av kommittédirektivet att döma, verkar ha varit anledningen till att utredningen tillsattes från första början. Vid slagningar i sökfältet i Ungdomsreduktionsutredningens textdokument får jag inga sökträffar på varken ”gängkriminalitet”, ”organiserad brottslighet”, ”gängmiljö” eller ”gängbildning”.¹³¹ Enda gången som gängkriminalitet nämns i Ungdomsreduktionsutredningen är i ett bifogat särskilt yttrande från Bengt Ivarsson och Magnus Ulväng samt i bilaga 1 som

---

¹³⁰ Dir. 2017:122 s. 5.

¹³¹ SOU 2018:85, s. 1–354.

består av kommittédirektivet.¹³² Utöver det framkommer ingenting om gängkriminalitet över huvud taget i Ungdomsreduktionsutredningen. Diskursen om gängkriminalitet som mer straffvärt framträder därför inte lika tydligt i Ungdomsreduktionsutredningen som i kommittédirektivet. Jag menar att diskursen ändå framträder genom regeringens fokus på gängkriminalitet och ifrågasättande av särbehandlingen av gängkriminella ungdomar i kommittédirektivet, vilket sedan blir utgångspunkten för hela Ungdomsreduktionsutredningen som bygger på strängare påföljder för unga lagöverträdare.

I Ungdomsreduktionsutredningen, till skillnad från i kommittédirektivet, behandlas ungdomars brottslighet generellt sett. I Ungdomsreduktionsutredningen presenteras statistik från Brå över ungdomsbrottslighetens utveckling och statistik för olika brottstyper, men ingenting om gängkriminalitetens utveckling eller omfattning bland unga lagöverträdare.¹³³ Kommittén konstaterar att ungdomsbrottsligheten överlag inte har ökat, men gängkriminaliteten lämnas okommenterad. En möjlig förklaring till att gängkriminalitet inte diskuteras i Ungdomsreduktionsutredningen är att det inte var en del av regeringens uppdrag enligt kommittédirektivet.¹³⁴ Oavsett om det var regeringens avsikt att det inte skulle ingå i uppdraget eller om det är en felaktig tolkning av kommittén i Ungdomsreduktionsutredningen, blev resultatet att gängkriminalitet inte behandlades. För mig framstår det som anmärkningsvärt med hänsyn till att det anges som anledningen till att Ungdomsreduktionsutredningen tillsattes från första början. Även om kommittédirektivet och Ungdomsreduktionsutredningen utgår från att ungdomsreduktionen ska avskaffas för samtliga unga lagöverträdare mellan 18–20 år, så är det tydligt att det är gängkriminella ungdomar som är den egentliga målgruppen och att lagstiftaren därmed betraktar gängkriminella brott som mer straffvärda.

Diskursen om att gängkriminella brott betraktas som mer straffvärda än annan brottslighet bland ungdomar framträder även i 34-punktsprogrammet från Justitiedepartementet där det elfte förslaget är att avskaffa ungdomsreduktionen vid upprepad grov brottslighet.¹³⁵ Även om det inte framgår explicit av förslaget att målgruppen är ungdomar i gängkriminalitet, så framgår det av rubriken att samtliga 34 förslag är åtgärder mot gängkriminalitet. Rubriken till 34-punktsprogrammet är följande:

---

¹³² Se SOU 2018:85, s. 355–357 angående det särskilda yttrandet och s. 359 ff. angående bilaga 1.

¹³³ SOU 2018:85, s. 189 ff.

¹³⁴ Uppdraget finns preciserat i dir. 2017:122, s. 6 ff.

¹³⁵ Regeringen, *34-punktsprogrammet: Regeringen föreslår ytterligare åtgärder mot gängkriminaliteten*, 2019, se förslag 11.

”34-punktsprogrammet: Regeringen föreslår ytterligare åtgärder mot gängkriminaliteten”¹³⁶

Att det är gängkriminaliteten som regeringen vill komma åt med förslaget om att avskaffa ungdomsreduktionen vid upprepad grov brottslighet blir tydligt när förslaget ses i ljuset av rubriken. Det är tänkbart att även brottslighet utan koppling till gängkriminalitet kan komma att omfattas eftersom gängkriminalitet inte nämns uttryckligen i förslaget, men gängkriminalitet är det som står i centrum i 34-punktsprogrammet.

Att det är gängkriminaliteten som motiverar straffhöjningen för unga lagöverträdare och att lagstiftaren därmed betraktar gängkriminella brott som mer straffvärda är ett genomgående tema i lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen, även om det framträder tydligast i kommittédirektivet och i 34-punktsprogrammet. Varför just gängkriminella brott betraktas som mer straffvärda än andra brott bland ungdomar är emellertid oklart och lagstiftaren ger ingen förklaring till det. Ungdomar kan ju begå grov brottslighet utan att det för den sakens skull har något med gängkriminalitet att göra. För mig framstår det inte som logiskt att exempelvis ett mord skulle vara mer allvarligt och förtjäna strängare straff för att det har begåtts inom gängkriminella miljöer, än ett mord som har begåtts utanför gängkriminella miljöer.

4.1.2. Diskursen om att strängare straff motverkar gängkriminalitet

Den andra diskursen spinner vidare på samma spår som den första eftersom denna också rör gängkriminalitet, men denna diskurs handlar istället om hur lagstiftaren ska bemöta ungdomars brottslighet och vilka effekter avskaffandet av ungdomsreduktionen ska få. Eftersom särbehandlingen av unga lagöverträdare är så djupt rotad i det svenska rättssystemet är det intressant att lagstiftningsdiskussionen har hamnat i ett läge där särbehandlingen nu ifrågasätts av lagstiftaren. Avskaffandet av ungdomsreduktionen innebär i realiteten en straffskärpning eftersom unga lagöverträdare då inte längre får lindrigare påföljder på grund av sin ålder, utan istället döms som lagöverträdare som fyllt 21 år. I lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen uttrycker lagstiftaren en uppfattning om att strängare straff ska bidra till

---

¹³⁶ Regeringen, *34-punktsprogrammet: Regeringen föreslår ytterligare åtgärder mot gängkriminaliteten*, 2019, se rubriken.

att motverka gängkriminalitet bland ungdomar. Mitt första exempel på det är ett citat från kommittédirektivet och det är delvis samma citat som jag hänvisade till angående den första diskursen. Skillnaden är den sista meningen som jag har valt att fetmarkera för att tydliggöra vad som är relevant för den här diskursen.

*”För regeringen står det klart att det krävs insatser mot organiserad brottslighet och annan kriminalitet förenad med gängbildning. Förekomsten av skjutvapen och explosiva varor i kriminella kretsar har ökat. Det har även skett en ökning av dödligt våld där skjutvapen använts. För att bidra till att motverka denna utveckling [...]”*¹³⁷

Efter citatet ger regeringen exempel på föreslagna straffskärpningar på andra områden och vissa brottsförebyggande åtgärder. Därefter konstaterar regeringen att *”Problematiken måste dock bemötas från fler håll.”* och ger direktiv till att utreda ett avskaffande av ungdomsreduktionen, vilket sedan resulterar i Ungdomsreduktionsutredningen.¹³⁸ Regeringen uttrycker sig som att det finns ett samband mellan att höja straffen för unga lagöverträdare och att motverka gängkriminaliteten. Varken i kommittédirektivet eller Ungdomsreduktionsutredningen framgår varför ungdomar begår gängkriminella brott, eller varför gängkriminalitet existerar över huvud taget. Det framgår bara att gängkriminalitet förekommer bland unga lagöverträdare, men inte orsakerna till det. Därför är det svårt att bedöma huruvida straffhöjning är en adekvat åtgärd, eller var ansvaret bör ligga. Transitiviteten i texterna är bristfällig angående sambandet mellan gängkriminalitet bland unga lagöverträdare och lagstiftarens föreslagna åtgärd om att höja straffen.

I 34-punktsprogrammet med förslaget om att avskaffa ungdomsreduktionen vid upprepad grov brottslighet finns en kort inledning där Justitiedepartementet bland annat uttrycker följande:

*”I Sverige ska alla vara trygga, oavsett var man bor. Kampen mot det grova våldet och nyrekryteringen till gäng- och nätverksmiljöer måste intensifieras.”*¹³⁹

---

¹³⁷ Dir 2017:122, s. 5.

¹³⁸ Ibid., s. 5.

¹³⁹ Regeringen, 34-punktsprogrammet: Regeringen föreslår ytterligare åtgärder mot gängkriminaliteten, 2019, se inledningen.

Av citatet att döma presenterar Justitiedepartementet 34-punktsprogrammet dels utifrån en trygghetsaspekt, dels som en kamp mot grovt våld och nyrekryteringen till kriminella gäng. Att förslagen i 34-punktsprogrammet delvis syftar till att öka tryggheten i samhället antyder att det finns en otrygghet i dagsläget. Det framgår inte av artikeln enligt vem det är otryggt och uttrycket har därför karaktären objektiv modalitet. Är det företrädarna för Justitiedepartementet som anser att det är otryggt, eller någon annan? Finns det något som stödjer denna otrygghet? Är det faktisk eller upplevd otrygghet? Det framgår inte heller uttryckligen *var* tryggheten behöver öka i så fall. Det enda i texten som är hänförligt till någon specifik plats är tre av förslagen i 34-punktsprogrammet som handlar om så kallade ”socialt utsatta områden”, så en möjlig tolkning är att det är dessa områden som avses.¹⁴⁰ Inga andra särskilda platser, städer eller områden framgår av Justitiedepartementets 34-punktsprogram.

Vidare framgår det av citatet ovan att kampen mot det grova våldet och nyrekryteringen till kriminella gäng *måste* intensifieras. Detta uttalande har hög affinitet eftersom det framställs som något självklart som inte kan ifrågasättas. Att intensifiera kampen framställs som det enda tänkbara alternativet, och hur det ska göras framgår sedan av förslagen. Av de 34 förslagen handlar sju av dem om straffskärpningar.¹⁴¹ Då har jag räknat med förslaget om att avskaffa ungdomsreduktionen eftersom det i praktiken innebär en straffskärpning. Det framstår som att förslagen från Justitiedepartementet, varav flera handlar om strängare straff, är avsedda att motverka grovt våld och nyrekrytering till kriminella gäng. Något som inte framgår är vad det grova våldet och nyrekryteringen till kriminella gäng beror på. Transitiviteten är återigen bristfällig och då är det svårt att bedöma sambandet mellan problemen som Justitiedepartementet beskriver och de föreslagna åtgärderna. Genom att undanhålla processerna som leder fram till att vissa ungdomar begår grova brott och rekryteras i kriminella gäng, är det svårt att se vem eller vilka som bör bära ansvaret och vilka åtgärder som är lämpliga.

Diskursen om att strängare straff ska motverka gängkriminalitet bland ungdomar kommer även till uttryck genom en artikel som Justitiedepartementet hänvisar till i 34-punktsprogrammet. Rubriken till artikeln är följande:

---

¹⁴⁰ Regeringen, *34-punktsprogrammet: Regeringen föreslår ytterligare åtgärder mot gängkriminaliteten*, 2019, se förslag 28, 30 och 32.

¹⁴¹ *Ibid.*, se förslag 11, 15, 16, 17, 18, 23 och 24.

”Skärpta straff viktig del i kampen mot den organiserade brottsligheten”¹⁴²

Artikeln som Justitiedepartementet hänvisar till utgör inte en del av mitt textunderlag och därför är innehållet i den artikeln inte en del av min diskursanalys, men eftersom rubriken framgår i 34-punktsprogrammet har jag valt att ta med den. Rubriken är talande för hur lagstiftaren vill bemöta ungdomar som begår brott med koppling till gängkriminalitet, vilket är den enda typ av brottslighet som lagstiftaren lyfter fram i lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen.

4.2. Diskurser om unga lagöverträdare

De diskurserna som presenteras i följande avsnitt handlar om hur lagstiftaren framställer de unga lagöverträdarna som personer. Den tredje diskursen handlar om att lagstiftaren tillskriver unga lagöverträdare en vuxenidentitet och där har jag främst studerat begreppsanvändningen i mitt textunderlag. Den fjärde diskursen handlar om hur lagstiftaren osynliggör unga lagöverträdare och där fokuserar jag på vad lagstiftaren har utelämnat i texterna. Här besvaras den andra frågeställningen; Hur framställs *unga lagöverträdare* i lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen?

4.2.1. Diskursen om tillskriven vuxenidentitet

Den här diskursen hör ihop med vilka begrepp lagstiftaren använder sig av för att beskriva de personer som är tänkta att omfattas av ett avskaffande av ungdomsreduktionen. Närmare bestämt har jag undersökt hur lagstiftaren benämner personkretsarna i de olika texterna. I kommittédirektivet och Ungdomsreduktionsutredningen är personkretsen samtliga ungdomar mellan 18–20 år som begår brott. I Justitiedepartementets förslag i 34-punktsprogrammet är personkretsen ungdomar mellan 18–20 som begår upprepad grov brottslighet. Jag har valt att inte inkludera de fall där lagstiftaren använder åldersneutrala begrepp så som *personer* eller *lagöverträdare*, utan enbart begrepp där lagstiftaren värderar om personkretsen är ung eller vuxen. Först har jag undersökt kommittédirektivet där regeringen använder begreppet *unga*

---

¹⁴² Regeringen, *34-punktsprogrammet: Regeringen föreslår ytterligare åtgärder mot gängkriminaliteten*, 2019, se Genvägar, *Skärpta straff viktig del i kampen mot den organiserade brottsligheten*.

lagöverträdare för att beskriva personkretsen på flera ställen.¹⁴³ Där förekommer inga begrepp som antyder att personkretsen är vuxen.

När det gäller Ungdomsreduktionsutredningen innehåller den en stor mängd text eftersom det är en hel SOU. Därför har jag valt att använda mig av sökfältet i textdokumentet för att undersöka begreppsanvändningen, och sedan utgått från hur många sökträffar olika sökningar har genererat. För att ta reda på vilka begrepp som ens förekommer och som därmed är relevanta att söka på har jag vid genomläsning av texten noterat vilka begrepp som används. I Ungdomsreduktionsutredningen används flera olika begrepp för att beskriva personkretsen, antagligen med tanke på mängden text och att kommittén har velat ha en variation i språket. För att på ett tydligare sätt presentera antalet sökträffar för respektive begrepp har jag sammanställt resultatet i tabellen nedan. Jag har sökt på varje begrepp i både singular och plural.

Begrepp (sökord)	Antalet sökträffar
Ung lagöverträd/unga lagöverträd ¹⁴⁴	113
Ungdom/ungdomar ¹⁴⁵	29
Ung myndig/unga myndiga	2
Ung vuxen/unga vuxna	1

Som tabellen ovan visar är det vanligast förekommande begreppet i Ungdomsreduktionsutredningen för att benämna personkretsen *ung lagöverträdare*, eller någon annan form av begreppet. Begreppet *ung lagöverträdare* används inte helt konsekvent för att endast beskriva ungdomar mellan 18–20 år, utan i flera av fallen används det för att beskriva alla unga lagöverträdare mellan 15–20 år. Resultatet är ändå illustrativt eftersom 18–20-åringarna inkluderas i begreppet. Begreppen *ungdom* eller *ungdomar* förekommer på flera ställen, även om det precis som tidigare används även för att beskriva de yngre lagöverträdarna mellan 15–17 år. Kommittén använder begreppet *unga myndiga* i rubriken till Ungdomsreduktionsutredningen som är ”*Slopad straffrabatt för unga myndiga*”, samt i samband med en återgivning av rubriken, men inte vid något mer tillfälle utöver det.¹⁴⁶ Då

---

¹⁴³ Dir. 2017:122, se bl.a. s. 1, 3, 4, 5 och 6.

¹⁴⁴ Här har jag använt mig av trunkering för att få med olika slutstavelser. Genom att söka på ”lagöverträd” inkluderar sökträffarna till exempel både obestämd och bestämd form av begreppen, det vill säga ”ung lagöverträdare”, ”unga lagöverträdare”, ”unga lagöverträdaren” och ”unga lagöverträdarna”.

¹⁴⁵ För att sälla bort de sammansatta orden (t.ex. ”ungdomspåföljd”) har jag sökt på ”ungdom ” (notera mellanslaget), ”ungdom.” och ”ungdom.”.

¹⁴⁶ SOU 2018:85, s. 1 och 4.

avses endast åldersgruppen 18–20 år. Kommittén använder begreppet *unga vuxna* vid ett tillfälle i Ungdomsreduktionsutredningen och då är det inte helt klart vilken personkrets eller ålderskategori som faktiskt avses eftersom det står om personer upp till 23–25-årsåldern i det sammanhanget.¹⁴⁷ Begreppet *unga vuxna* används därmed inte vid något tillfälle i Ungdomsreduktionsutredningen för att specifikt beskriva lagöverträdare mellan 18–20 år. Därför är det intressant att det är begreppet *unga vuxna* som används i det senaste förslaget i 34-punktsprogrammet om att avskaffa ungdomsreduktionen. Så här lyder Justitiedepartementets förslag i sin helhet:

*”11. Avskaffa straffreduktionen för unga vuxna vid grov brottslighet
Ungdomsreduktionsutredningens förslag genomförs vad gäller upprepad grov brottslighet där en person i åldern 18–20, som tidigare dömts för brott där minimistraflet är ett års fängelse, ska dömas för ett nytt brott med minimistraflet två års fängelse. Det av Justitiedepartementet omarbetade förslaget kommer att behöva remitteras. Lagrådsremiss beslutas våren 2020.”*¹⁴⁸

Personkretsarna i både kommittédirektivet, Ungdomsreduktionsutredningen och förslaget i 34-punktsprogrammet avser lagöverträdare i åldrarna 18–20 år, om än i varierad omfattning. Med hänsyn till att kommittédirektivet beslutades i december 2017, Ungdomsreduktionsutredningen överlämnades i december 2018 och Justitiedepartementets förslag presenterades i september 2019, så har texterna dessutom producerats inom en förhållandevis kort tidsperiod.¹⁴⁹ Ändå benämner lagstiftaren inte personkretsarna på samma sätt i lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen. Från att lagstiftaren har kallat personkretsen för *unga* har lagstiftaren skiftat till att kalla den för *unga vuxna*. Det säger någonting om hur lagstiftaren försöker lägga över mer ansvar på lagöverträdare mellan 18–20 år. Att kalla dem vuxna är ett sätt att tillskriva dem mer ansvar eftersom vuxna personer generellt sett förväntas kunna ta större ansvar för sina handlingar än unga. Värt att tillägga är att kommittén i Ungdomsreduktionsutredningen konstaterar att varken det psykologiska eller neurologiska forskningsläget kring ungdomars ansvarsförmåga har förändrats på ett sätt som talar för att

---

¹⁴⁷ SOU 2018:85, s. 17.

¹⁴⁸ Regeringen, *34-punktsprogrammet: Regeringen föreslår ytterligare åtgärder mot gängkriminaliteten*, 2019, se förslag 11.

¹⁴⁹ Dir. 2017:122, s. 1, SOU 2018:85, s. 4 och Regeringen, *34-punktsprogrammet: Regeringen föreslår ytterligare åtgärder mot gängkriminaliteten*, 2019.

åldersgränsen för ungdomsreduktionen borde sänkas.¹⁵⁰ Tvärtom konstaterar kommittén att forskningen snarare talar för att åldersgränsen borde vara högre än 21 år.¹⁵¹ Därför är det intressant att regeringen, som även hänvisar till Ungdomsreduktionsutredningen i sitt förslag, tillskriver lagöverträdare mellan 18–20 år mer ansvar. Diskursen om tillskriven vuxenidentitet är inte ett genomgående tema i alla tre texterna i lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen, utan framträder endast när Justitiedepartementets förslag i 34-punktsprogrammet sätts i relation till kommittédirektivet och Ungdomsreduktionsutredningen.

4.2.2. Diskursen om osynliggörande av unga lagöverträdare

Den fjärde och sista diskursen har jag valt att kalla för diskursen om osynliggörande av unga lagöverträdare och den handlar om hur lagstiftaren beskriver de unga lagöverträdarna som personer, eller snarare hur lagstiftaren *inte* beskriver dem. Ett genomgående tema för hela lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen är att lagstiftaren framställer unga lagöverträdare helt utan den sociala kontext som de befinner sig i. Det framkommer knappt något alls om vilka de unga lagöverträdarna är och vad bakgrunden är till att de begår brottsliga gärningar.

I Ungdomsreduktionsutredningen finns det några avsnitt som handlar om de unga lagöverträdarna som personer. Avsnitten handlar då om de bakomliggande skälen som ligger till grund för särbehandlingen. Det mest omfattande avsnittet är när kommittén redogör för forskningsläget inom psykologin och neurologin när det gäller ungdomar, vilket är knappt sex sidor långt i förhållande till de 354 sidor som utgör Ungdomsreduktionsutredningen.¹⁵² Kommittén hänvisar dessutom till avsnittet om forskningsläget inom psykologin och neurologin på några ställen.¹⁵³ De bakomliggande skälen nämns även kort inledningsvis, när kommittén citerar vad som står i Påföljdsutredningen och i slutsatserna efter genomgången av forskningsläget inom psykologin och neurologin.¹⁵⁴ Sedan finns det ytterligare ett drygt två sidor långt avsnitt om de bakomliggande skälen till särbehandlingen, vilka till stor del består av upprepningar om vad som sades i de tidigare nämnda avsnitten.¹⁵⁵ Delar av det avsnittet kan

---

¹⁵⁰ SOU 2018:85, s. 184 ff.

¹⁵¹ Ibid., s. 199.

¹⁵² Ibid., s. 183 ff.

¹⁵³ Ibid., s. 257, 274 och 315.

¹⁵⁴ Ibid., s. 15 och 17, 107 f. och 198 ff.

¹⁵⁵ Ibid., s. 218 ff.

dock räknas bort eftersom inledningen handlar om straffrättsliga principer och slutet av avsnittet handlar om kriminalstatistik, så egentligen är det endast en liten del av de två sidorna som egentligen handlar om de bakomliggande skälen. Utöver detta står ingenting om personerna bakom de unga lagöverträdarna i den 354 sidor långa Ungdomsreduktionsutredningen. Den psykologiska och neurologiska forskningen som ligger till grund för särbehandlingen berör dessutom ungdomar generellt sett, och inte specifikt ungdomar som begår brott även om forskningen givetvis är relevant för dem också.

I kommittédirektivet till Ungdomsreduktionsutredningen berörs de bakomliggande skälen till särbehandlingen också, om än kortfattat.¹⁵⁶ Därutöver nämns ingenting om de unga lagöverträdarna som personer eller orsakerna till deras brottslighet. I Justitiedepartementets förslag i 34-punktsprogrammet om avskaffande av ungdomsreduktionen vid upprepad grov brottslighet berörs inte heller vilka de unga lagöverträdarna är som personer eller bakgrunden till att de begår brottsliga gärningar.¹⁵⁷ Det förslaget är visserligen kortfattat och inväntar nästa steg i lagstiftningsprocessen som är beslut om lagrådsremiss, men faktum kvarstår att de unga lagöverträdarna osynliggörs i lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen.

Någonting annat som lagstiftaren nästan helt har utelämnat i lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen är *konsekvenserna* som skulle uppstå för lagöverträdare mellan 18–20 år om ungdomsreduktionen avskaffades. En möjlig förklaring till det kan vara att det inte var en del av regeringens uppdrag i kommittédirektivet. Regeringen sammanfattar uppdraget angående bestämmelsen om ungdomsrabatten i kommittédirektivet på följande sätt:

”Sammanfattningsvis ska utredaren

- överväga och föreslå hur en ordning bör utformas som innebär att lagöverträdare i åldersgruppen 18–20 år behandlas som andra myndiga lagöverträdare vid straffmätningen,*
- analysera konsekvenserna av en sådan ordning för lagöverträdare i åldersgruppen 15–17 år och mot den bakgrunden överväga olika modeller för*

---

¹⁵⁶ Dir. 2017:122, s. 1 f., första stycket under rubriken *Unga särbehandlas i straffsystemet*. Se även s. 4 f., första stycket under rubriken *Behovet av en utredning*.

¹⁵⁷ Regeringen, *34-punktsprogrammet: Regeringen föreslår ytterligare åtgärder mot gängkriminaliteten*, 2019, se förslag 11.

hur straffmätningen för lagöverträdare i åldersgruppen 15–17 år skulle kunna ske samt bedöma behovet av följdändringar,

- *och lämna de författningsförslag som behövs.”¹⁵⁸*

Som framgår av andra punkten i citatet ovan fick kommittén i Ungdomsreduktionsutredningen i uppdrag att utreda konsekvenserna av en avskaffad ungdomsreduktion för lagöverträdarna mellan 15–17 år, men inte konsekvenserna för åldersgruppen 18–20 år som omfattas av själva avskaffandet. Trots att det inte ingick i uppdraget berör kommittén konsekvenserna för åldersgruppen 18–20 år, om än kortfattat. Kommittén nämner bland annat att ett ökat bruk av fängelsestraff kan verka kontraproduktivt.¹⁵⁹ Kommittén konstaterar att fängelsestraffen kommer att bli fler och längre, men utvecklar inte vidare hur exempelvis de unga lagöverträdarna och deras brottsbenägenhet faktiskt skulle påverkas av det.¹⁶⁰ Kommittén diskuterar även lagtekniska problem som skulle uppstå vid återfallsbrottslighet bland unga lagöverträdare, och i samband med det nämner kommittén kort den ökade risken för stigmatisering och de minskade förutsättningarna för individuell återanpassning.¹⁶¹ Risken för stigmatisering nämns även när kommittén citerar Påföljdsutredningen.¹⁶² Stigmatiseringen och återanpassningen diskuteras dock inte på ett djupare plan i Ungdomsreduktionsutredningen. Sammanfattningsvis kan konstateras att konsekvenserna som skulle uppstå för lagöverträdare mellan 18–20 år vid ett eventuellt avskaffande endast berörs knapphändigt.

Lagstiftaren osynliggör de unga lagöverträdarna i nästintill hela lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen. Orsakerna till att ungdomar begår brottsliga gärningar, hamnar i gängkriminella miljöer eller liknande berörs inte över huvud taget. Det gör att deras brottsliga gärningar framstår som oförklarliga och oförståeliga. Vidare berör lagstiftaren inte faktorer så som kön, social utsatthet, uppväxtförhållanden, förekomsten av psykisk ohälsa eller liknande bland de unga lagöverträdarna. Lagstiftaren fokuserar framförallt på hur de unga lagöverträdarna ska hanteras i påföljdssystemet rent lagtekniskt, men inte hur de till exempel skulle påverkas psykiskt eller socialt av längre frihetsberövande påföljder, eller hur ungdomars brottsbenägenhet och därmed brottsstatistiken skulle kunna påverkas om ungdomsreduktionen avskaffas.

---

¹⁵⁸ Dir. 2017:122, s. 7.

¹⁵⁹ SOU 2018:85, s. 16 och 207.

¹⁶⁰ Ibid., s. 284 och 324 ff.

¹⁶¹ Ibid., s. 285 f.

¹⁶² Ibid., s. 108.

5. Intertextualitet

I det föregående fjärde kapitlet identifierade jag fyra diskurser, varav två handlar om hur lagstiftaren framställer ungdomars brottslighet och två handlar om hur lagstiftaren framställer unga lagöverträdare. Följande kapitel om intertextualitet är en återkoppling till den diskursiva praktikens nivå i det tredje kapitlet, men med mitt textunderlag och de fyra diskurserna i beaktande. Jag ska analysera betydelsen av lagstiftarens diskursordning och det gör jag genom att sätta mitt textunderlag och diskurserna jag har identifierat i relation till den diskursiva praktiken. Poängen med att göra det är att synliggöra de diskursiva förändringarna. Här besvaras den tredje frågeställningen; Hur har lagstiftarens framställning av *ungdomars brottslighet* respektive *unga lagöverträdare* förändrats i samband med lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen?

5.1. Förändrad syn på myndighetsålderns betydelse

Någonting som har förändrats i samband med lagstiftningsdiskussionen om avskaffandet av ungdomsreduktionen, i förhållande till hur det såg ut tidigare, är lagstiftarens syn på myndighetsålderns betydelse. Där har det skett en diskursiv förändring. I Påföljdsutredningen kom kommittén fram till att ungdomsreduktionen bör finnas kvar som den ser ut i dagsläget och därmed för unga lagöverträdare upp till 21 års ålder. Att gränsen för att bli myndig går vid 18 års ålder i Sverige såg kommittén i Påföljdsutredningen inte som ett hinder mot att även fortsättningsvis särbehandla unga lagöverträdare mellan 18–20 år. I Påföljdsutredningen framhåller kommittén bland annat att myndighetsåldern inte var avgörande vid utformningen av ungdomsreduktionen och att 18-årsdagen inte är en gräns mellan barn och vuxen inom andra lagstiftningsområden heller.¹⁶³ I kommittédirektivet, som sätter upp ramen för Ungdomsreduktionsutredningen, tar regeringen återigen upp myndighetsåldern som argument, men åt motsatt håll. Där menar regeringen tvärtom att det på ”*flera sätt*” dras en gräns vid 18 års ålder mellan barn och vuxna i svensk lagstiftning, och att lagstiftningen om ungdomsreduktionen ska anpassas efter att myndighetsåldern är 18 år i Sverige.¹⁶⁴ Genom att regeringen hänvisar till myndighetsåldern som en gräns mellan barndom och vuxenhet ges unga lagöverträdare ett utökat ansvar. Lagstiftarens förändrade syn på myndighetsåldern hänger ihop

---

¹⁶³ SOU 2012:34, band 3, s. 803 f.

¹⁶⁴ Dir. 2017:122, s. 5 f.

med diskursen om att lagstiftaren tillskriver de unga lagöverträdarna en vuxenidentitet genom att gå från att kalla dem för *unga* till att börja kalla dem för *unga vuxna* i lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen.

5.2. Förändrad syn på tröskeeffekterna

Något annat som lagstiftaren har förändrat sin syn kring under lagstiftningsdiskussionen om avskaffandet av ungdomsreduktionen är tröskeeffekterna som skulle uppstå mellan 17-åriga lagöverträdare och 18-åriga lagöverträdare om ungdomsreduktionen avskaffades. I Påföljdsutredningen framhölls tröskeeffekterna som problematiska och kommittén konstaterade bland annat följande:

*”Påföljdssystemet bör inte i något avseende innehålla kraftiga tröskeeffekter.”*¹⁶⁵

Eftersom tröskeeffekterna lyfts fram som ett problem i Påföljdsutredningen är det nästan oundvikligt för lagstiftaren att bortse från det i nästa utredning kring ungdomsreduktionen. Lagstiftaren har varit påverkad av att tröskeeffekterna tidigare har diskuterats som ett problem och har behövt hantera det på något sätt. I uppdraget till Ungdomsreduktionsutredningen ingick det att analysera konsekvenserna av tröskeeffekterna för de unga lagöverträdarna mellan 15–17 år, och att överväga olika alternativ för att jämna ut eller undvika tröskeeffekter.¹⁶⁶ Visserligen hanteras tröskeeffekterna som ett problem i Ungdomsreduktionsutredningen, men de utgör inga hinder mot ett avskaffande av ungdomsreduktionen. I en av rubrikerna konstaterar kommittén i Ungdomsreduktionsutredningen följande:

*”Tröskeeffekter är orättvisa men kan vara nödvändiga”*¹⁶⁷

Mellan Påföljdsutredningen och Ungdomsreduktionsutredningen gör lagstiftaren en fokusförskjutning, eller närmare bestämt görs denna fokusförskjutning i kommittédirektivet till Ungdomsreduktionsutredningen där uppdraget preciseras. Den delen av Påföljdsutredningen som berör ett eventuellt avskaffande av ungdomsreduktionen handlar i hög grad om de negativa konsekvenser ett avskaffande skulle innebära för de unga lagöverträdarna som skulle omfattas

---

¹⁶⁵ SOU 2012:34, band 3, s. 806.

¹⁶⁶ Dir. 2017:122, s. 6 f.

¹⁶⁷ SOU 2018:85, s. 220.

av avskaffandet, det vill säga åldersgruppen 18–20 år. Sedan skiftar lagstiftaren fokus till att fokusera på de negativa konsekvenserna med tröskeleffekterna för de unga lagöverträdarna i åldersgruppen 15–17 år. Att konsekvenserna för åldersgruppen 15–17 år är i centrum i Ungdomsreduktionsutredningen framgår av kommittédirektivet där uppdraget angående ungdomsrabatten sammanfattas på följande sätt:

”Sammanfattningsvis ska utredaren

- *överväga och föreslå hur en ordning bör utformas som innebär att lagöverträdare i åldersgruppen 18–20 år behandlas som andra myndiga lagöverträdare vid straffmätningen,*
- *analysera konsekvenserna av en sådan ordning för lagöverträdare i åldersgruppen 15–17 år och mot den bakgrunden överväga olika modeller för hur straffmätningen för lagöverträdare i åldersgruppen 15–17 år skulle kunna ske samt bedöma behovet av följdändringar, och*
- *lämna de författningsförslag som behövs.”*¹⁶⁸

I uppdraget nämner regeringen ingenting om att kommittén i Ungdomsreduktionsutredningen ska överväga om det över huvud taget är lämpligt att avskaffa ungdomsreduktionen för den åldersgruppen som skulle omfattas av avskaffandet. Regeringen nämner heller ingenting i uppdraget om att analysera konsekvenserna av ett avskaffande för åldersgruppen 18–20 år. Kommittén framhåller vid flera tillfällen i Ungdomsreduktionsutredningen att uppdraget inte var att utreda *om* ungdomsreduktionen ska avskaffas, utan *hur* den ska avskaffas.¹⁶⁹ Till följd av att kommittén tolkade regeringens uppdrag på det sättet förflyttades fokus från åldersgruppen 18–20 år, vilka var i fokus i Påföljdsutredningen, till åldersgruppen 15–17 år. Denna fokusförskjutning hänger ihop med diskursen om osynliggörande av de unga lagöverträdarna. Genom att lagstiftaren fokuserar på konsekvenserna av tröskeleffekterna för åldersgruppen 15–17 år framhävs inte konsekvenserna för åldersgruppen 18–20 år, som i allra högsta grad skulle beröras om ungdomsreduktionen avskaffades. Detta kan få ett eventuellt avskaffande av ungdomsreduktionen att framstå som mer legitimt.

---

¹⁶⁸ Dir. 2017:122, s. 7.

¹⁶⁹ SOU 2018:85, s. 13, 42, 226 och 229.

5.3. Från rehabilitering till inkapacitering

Den här diskursiva förändringen handlar om lagstiftarens förändrade syn på vad syftet är med att straffa unga lagöverträdare. Att bestämmelserna om ungdomsreduktionen är utformade som de är enligt nuvarande lagstiftning är ett resultat av straffrättsliga intresseavvägningar som lagstiftaren har gjort i tidigare reformer om unga lagöverträdare. När lagstiftaren överväger att ändra lagstiftningen innebär det en omfördelning och omprioritering av dessa straffrättsliga intressen, där vissa intressen får stå tillbaka till förmån för andra. Något som lagstiftaren balanserar mellan när det gäller påföljder för unga lagöverträdare, och i påföljdssystemet överlag, är balansen mellan allmänprevention och individualprevention, och även balansen mellan de olika förgreningarna inom allmänpreventionen och individualpreventionen.¹⁷⁰

Lagstiftaren är otydlig i lagstiftningsdiskussionen när det gäller den principiella grunden för att avskaffa ungdomsreduktionen. Enligt hur lagstiftaren själv uttrycker sig verkar det bland annat botten i ett proportionalitetsresonemang eftersom regeringen särskilt poängterar straffrätts krav på tydliga och tillräckligt ingripande påföljder i kommittédirektivet.¹⁷¹ Jag menar dock att det egentligen grundar sig i något mer än bara proportionalitet, och att det är viktigt att synliggöra. Det är även viktigt att lyfta fram vilka intressen som har fått stå tillbaka.

Kännetecknande för den nuvarande lagstiftningen kring ungdomsreduktionen är obenägenheten att döma unga lagöverträdare till fängelsestraff, och andra frihetsberövande påföljder. Det kommer till uttryck genom bestämmelsen om ungdomsrabatten i 29 kap. 7 § BrB enligt vilken unga lagöverträdare får ett procentuellt avdrag på sitt fängelsestraff baserat på ålder vid tidpunkten för brottet. Det framgår dessutom av de särskilda ungdomspåföljderna i 32 kap. BrB och bestämmelsen i 30 kap. 5 § 2 st BrB om att fängelsestraff endast får dömas ut till lagöverträdare mellan 18–20 år om det föreligger särskilda skäl. Lagstiftarens fokus på rehabilitering, snarare än bestraffning, kommer även till uttryck i förarbeten där lagstiftaren är tydlig med att frihetsberövande påföljder ska undvikas så långt som möjligt när det gäller unga lagöverträdare.¹⁷² Ett avskaffande av ungdomsreduktionen skulle medföra både *fler* och *längre* fängelsestraff för unga lagöverträdare. Detta genom att unga lagöverträdare inte längre skulle erhålla det procentuella avdraget på fängelsestraffen, att de särskilda ungdomspåföljderna inte längre skulle vara tillämpliga och att det inte längre skulle krävas särskilda skäl för att döma

---

¹⁷⁰ Se avsnitt 3.1.1. angående allmänprevention och avsnitt 3.1.2. angående individualprevention.

¹⁷¹ Dir. 2017:122, s. 5.

¹⁷² Se t.ex. prop. 1978/79:212, s. 46, prop. 1997/98:96, s. 161 och prop. 2005/06:165, s. 48.

dem till fängelsestraff. För mig framstår det som tydligt att rehabiliteringstanken inom individualpreventionen och humanitetsprincipen får stå tillbaka om ungdomsreduktionen avskaffas eftersom avskaffandet i princip enbart skulle medföra strängare påföljder för de unga lagöverträdare som döms för brott.

Vad lagstiftaren vill att de strängare påföljderna egentligen ska leda till uttrycks inte explicit i lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen. Jag uppfattar det som att straffhöjningen i sig är lagstiftarens främsta motiv och att det vilar på den principiella grunden om inkapacitering inom individualpreventionen. Det framgår bland annat av att regeringen ifrågasätter varför de enskilda (gängkriminella) lagöverträdarna ska särbehandlas, och inte till exempel framhäver att de strängare straffen för unga lagöverträdare ska medföra att allmänheten avhåller sig från brottslighet utifrån ett allmänpreventivt resonemang.¹⁷³ Det framgår även av den trygghetsaspekt som Justitiedepartementet hänvisar till i 34-punktsprogrammet med förslag om åtgärder mot gängkriminalitet.¹⁷⁴ Min uppfattning är att det bygger på ett resonemang om att tryggheten i samhället skulle öka genom strängare straff, eftersom lagöverträdare hindras från att begå brott medan de sitter frihetsberövade. Jag kopplar även detta till diskursen om att strängare straff ska motverka gängkriminaliteten, där lagstiftaren sprider en uppfattning om att gängkriminaliteten ska motverkas genom att gängkriminella ungdomar får hårdare straff. Detta tyder på att det är inkapaciteringseffekten som lagstiftaren vill komma åt genom att höja straffen för unga lagöverträdare.

En följd av att lagstiftaren är otydlig med den principiella grunden för att ungdomsreduktionen ska avskaffas är att effekterna av hårdare straff och inkapacitering av unga lagöverträdare inte utreds eller knappt kommer upp till ytan i lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen. Kunskapen som ligger till grund för särbehandlingen av unga lagöverträdare bygger bland annat på den nedbrytande effekt som frihetsberövande påföljder kan ha på unga individer. Det är intressant att denna kunskap inte ligger till grund för förslagen som lagstiftaren presenterar kring unga lagöverträdare.

---

¹⁷³ Dir. 2017:122, s. 5.

¹⁷⁴ Regeringen, *34-punktsprogrammet: Regeringen föreslår ytterligare åtgärder mot gängkriminaliteten*, 2019, se inledningen.

5.4. Gängkriminalitet som nytt problem

Den sista diskursiva förändringen jag har valt att ta upp är att gängkriminalitet lyfts fram som ett problem i ett sammanhang som rör särbehandlingen av unga lagöverträdare för första gången i lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen. Gängkriminalitet lyfts inte bara fram som ett problem i lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen – det verkar vara upprinnelsen till att regeringen ifrågasätter särbehandlingen av unga lagöverträdare överlag i kommittédirektivet.¹⁷⁵ Denna diskursiva förändring kopplar jag till de två diskurserna jag identifierade om ungdomars brottslighet, vilka båda relaterar till gängkriminalitet. Det är dels diskursen om att lagstiftaren betraktar gängkriminalitet som mer straffvärt än annan brottslighet bland ungdomar, dels diskursen om att strängare straff ska motverka gängkriminaliteten. Gängkriminalitet är den enda typen av brottslighet bland unga lagöverträdare som lagstiftaren lyfter fram i lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen, vilket gör att det ges både utrymme och uppmärksamhet.

Lagstiftaren har behandlat gängkriminalitet i tidigare utredningar, men då har det handlat specifikt om gängkriminalitet och inte om hur unga lagöverträdare bör behandlas i påföljdssystemet.¹⁷⁶ I Påföljdsutredningen, där kommittén överväger ett avskaffande av ungdomsreduktionen men kommer fram till att det inte är lämpligt, diskuteras inte gängkriminalitet, organiserad brottslighet eller liknande över huvud taget när det gäller unga lagöverträdare.¹⁷⁷ Inte heller i kommittédirektivet till Påföljdsutredningen nämns gängkriminalitet eller anges som en anledning att se över påföljdssystemet för unga lagöverträdare.¹⁷⁸ Påföljdsutredningen presenterades i maj 2012 och kommittédirektivet som senare ledde till Ungdomsreduktionsutredningen beslutades i december 2017.¹⁷⁹ Inom loppet av drygt fem år har lagstiftaren gått från att inte beröra gängkriminalitet bland unga lagöverträdare till att ange gängkriminaliteten som grund för att avskaffa ungdomsreduktionen. Detta trots att det saknas kunskapsgrund kring såväl orsakerna till att ungdomar hamnar i gängkriminella miljöer som konsekvenserna ett avskaffande av ungdomsreduktionen skulle innebära. Det är intressant att gängkriminalitet som fenomen har fått lagstiftaren att ifrågasätta hela ungdomsreduktionens existens på så pass kort tid, trots att ingen evolutionär utveckling tycks ha skett när det gäller de bakomliggande skälen som ligger till grund för särbehandlingen.

---

¹⁷⁵ Dir. 2017:122, s. 5.

¹⁷⁶ Se t.ex. SOU 2010:15 och SOU 2014:63.

¹⁷⁷ SOU 2012:34, band 3, s. 303–828 om påföljdssystemet för unga lagöverträdare.

¹⁷⁸ Dir. 2009:60.

¹⁷⁹ Jfr. SOU 2012:34, band 1, s. 4 och dir. 2017:122, s. 1.

6. Ideologier på den sociala praktikens nivå

I följande kapitel analyserar jag den sociala praktikens nivå, vilket är den tredje och sista nivån i Faircloughs tredimensionella analysmodell. Här ser jag den diskursiva praktiken och diskurserna jag har identifierat i en bredare kontext. I samband med lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen har den diskursiva praktiken förändrat, och därmed omkonstruerat, diskursordningen. Detta kapitel handlar om de ideologiska konsekvenserna av omkonstruktionen.¹⁸⁰ Enligt Fairclough fungerar språkanvändningen ideologiskt genom att världen presenteras på ett visst sätt men inte ett annat, och ideologier bidrar till att vissa intressen gynnas medan andra missgynnas.¹⁸¹ De ideologier som jag menar att den diskursiva praktiken producerar i lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen är konservatism, rasism och populism.

6.1. Konservatism

Lagstiftningsdiskussionen om avskaffandet av ungdomsreduktionen präglas av en konservativ syn på kriminalitet och kriminalpolitik i flera avseenden. Det är tydligt inte minst vid en undersökning av vilka riksdagspartier som har lagt fram motioner om att avskaffa ungdomsreduktionen. Ett riksdagsparti som har drivit frågan om ett avskaffande av ungdomsreduktionen länge och vid upprepade tillfällen har lagt fram motioner om det, är Moderaterna.¹⁸² Moderaterna definierar sig själva som ett liberalkonservativt parti.¹⁸³ Ett annat riksdagsparti som också har lagt fram flera motioner om en avskaffad ungdomsreduktion är Sverigedemokraterna, som definierar sig själva som ett socialkonservativt parti.¹⁸⁴ Det bör dock framhållas att det var en bred majoritet i riksdagen som stod bakom förslaget om att se över ungdomsreduktionen inför Ungdomsreduktionsutredningen.¹⁸⁵ Det bör även framhållas att Justitiedepartementets 34-punktsprogram med åtgärder mot gängkriminalitet lades fram av den nuvarande regeringen, med Socialdemokraterna i spetsen.¹⁸⁶ Frågan om att avskaffande

---

¹⁸⁰ Winther Jørgensen och Phillips, 2000, s. 90 f.

¹⁸¹ Svensson, 2019, s. 96.

¹⁸² Se avsnitt 3.4.2. angående motioner.

¹⁸³ Moderaterna, *Ideologi och utveckling*.

¹⁸⁴ Partiprogram Sverigedemokraterna, *Sverigedemokraterna och socialkonservatism*.

¹⁸⁵ Betänkande 2016/17:juU21, s. 21.

¹⁸⁶ Regeringen, *34-punktsprogrammet: Regeringen föreslår ytterligare åtgärder mot gängkriminaliteten*, 2019.

ungdomsreduktionen är alltså inte längre knuten till uttalade konservativa partier, vilket är en intressant fråga att diskutera i sig.

Under den pågående lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen har lagstiftaren tagit avstånd från den tidigare idén om att unga lagöverträdare ska bemötas med vård och behandling, och därigenom rehabiliteras från sin brottslighet. Effekterna som kommer att uppstå om ungdomsreduktionen avskaffas är fler och längre fängelsestraff bland unga lagöverträdare. Detta stämmer överens med den konservativa ideologins syn på straff, vilken bygger på att människor som begår brott ska sona för sina brott genom stränga straff, vilket i sin tur är tänkt att leda till att människor i allmänhet avstår från att begå brottsliga gärningar. Att strängare straff ska avhålla allmänheten från att begå brottsliga gärningar, och fungera som en ”piska” enligt Plazeks definition av konservatism, är ett uttryck för allmänpreventionens medelbara avskräckande effekt. Det är inte säkert att lagstiftarens avsedda effekter med att ge unga lagöverträdare strängare straff är de samma som inom den konservativa ideologin, eftersom lagstiftaren är otydlig med den principiella grunden för att avskaffa ungdomsreduktionen i lagstiftningsdiskussionen. Det är dock inte uteslutet att det åtminstone delvis motiveras av allmänpreventionens medelbara avskräckande effekt, även om jag menar att inkapaciteringseffekten verkar vara lagstiftarens främsta argument.

De som förlorar på, och därmed missgynnas av, att lagstiftningsdiskussionen präglas av en konservativ syn på straff är de unga lagöverträdarna som individer som eventuellt kommer att utsättas för strängare straff. Vilka dessa individer är framgår inte i lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen eftersom de unga lagöverträdarna som personer osynliggörs, men jag återkommer till det i nästa avsnitt om den rasistiska ideologin.¹⁸⁷ Nackdelen med att individen straffas hårdare är förmodligen tänkt att vägas upp av de förväntade positiva effekterna med strängare straff inom konservatismen, som bygger på dels att allmänheten ska skyddas från brottslingar, dels att allmänheten i stort avhåller sig från att begå brott. Detta förutsätter dock att de förväntade effekterna verkligen uppnås. Med tanke på att det råder tveksamheter kring tesen om att strängare straff leder till minskad brottslighet, så finns risken att de förväntade positiva effekterna inte uppnås.¹⁸⁸ I så fall resulterar en avskaffad ungdomsreduktion enbart i förlorare, framförallt i form av de unga lagöverträdarna.

---

¹⁸⁷ Se avsnitt 6.2. angående rasism.

¹⁸⁸ Se avsnitt 3.1.1. angående allmänprevention.

6.2. Rasism

Den rasistiska ideologin kopplar jag till diskursen om att gängkriminalitet betraktas som mer straffvärt än annan brottslighet bland ungdomar, samt diskursen om osynliggörande av unga lagöverträdare som jag återkommer till senare i avsnittet. Ett synsätt där gängkriminella brott betraktas som mer straffvärda, och därmed allvarligare, kan leda till att de ungdomar som begår gängkriminella brott betraktas som mer klandervärda än ungdomar som har begått liknande gärningar, men utan koppling till gängkriminalitet.

IFFS har publicerat en rapport som bland annat behandlar vilka personer som begår organiserad brottslighet.¹⁸⁹ Av rapporten omfattas personer som begår organiserad brottslighet i alla åldrar, och inte 18–20-åringar specifikt, men IFFS konstaterar att en hög koncentration av brottsligheten var ”[...] under ungdomstiden och början av vuxenlivet [...]”.¹⁹⁰ Vilka exakta åldrar som avses är oklart. Statistiken i rapporten är ändå illustrativ eftersom synen på gängkriminalitet och gängkriminella personer inte låter sig avgränsas till någon specifik ålder egentligen, även om den här uppsatsen handlar om lagöverträdare mellan 18–20 år. Med organiserad brottslighet avses enligt rapporten fyra olika organisationstyper; nätverk, partiella organisationer, gatugång och maffia.¹⁹¹ Rapporten visar att i snitt 85 % av de personer som begår brott kopplade till organiserad brottslighet antingen själva är födda utanför Sverige eller så är någon av, eller båda, föräldrarna födda utanför Sverige.¹⁹² Det är alltså en övervägande majoritet av dem som har utländsk bakgrund. I snitt är 44,7 % av personerna själva födda utanför Sverige.¹⁹³ När denna statistik ses i ljuset av texterna i lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen blir det tydligt vilka personer som missgynnas av att gängkriminalitet betraktas som mer straffvärt, och vilka personer som tvärtom gynnas. Ungdomar som är utrikesfödda, eller vars föräldrar är utrikesfödda, är de som missgynnas. De ungdomar som däremot är födda i Sverige, och har två föräldrar som också är det, gynnas. Därför menar jag att det förekommer rasistisk ideologi, om än dold, i lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen.

---

¹⁸⁹ IFFS, *Våldsbejakande extremism och organiserad brottslighet*, forskningsrapport 2018/4.

¹⁹⁰ *Ibid.*, s. 81.

¹⁹¹ *Ibid.*, s. 24 ff. för vidare läsning om dessa organisationstyper.

¹⁹² *Ibid.*, s. 37. Utifrån tabellen har jag räknat ut den genomsnittliga procenten för organisationstyperna som ingår i IFFS definition av organiserad brottslighet; nätverk, partiella organisationer, gatugång och maffia. Uträkningen visade att ungefär 15 % av personerna är födda i Sverige och har två föräldrar som också är det. Resterande 85 % är antingen själva födda utanför Sverige eller så är någon, eller båda, föräldrarna födda utanför Sverige.

¹⁹³ *Ibid.*, s. 35 och 37.

Den rasistiska ideologin är dold på så sätt att texterna framstår som ”neutrala” vid första anblick. Ungdomsreduktionsutredningen är tänkt att omfatta samtliga unga lagöverträdare mellan 18–20 år och Justitiedepartementets senaste förslag i 34-punktsprogrammet är tänkt att omfatta unga lagöverträdare mellan 18–20 år som begår upprepade grova brott. Även om det inte uttryckligen framgår att gängkriminella ungdomar är målgruppen när personkretsen beskrivs, så har ju hela lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen genomsyrats av det. Framtida texter som skrivs om ungdomsreduktionen kommer att vara påverkade av diskurserna som framträder i de redan skrivna texterna, och då menar jag både texter som kommer att skrivas i framtida lagstiftningsprocesser men även i andra sammanhang. Om avskaffandet av ungdomsreduktionen blir verklighet, så ska den nya lagstiftningen tillämpas av domare i de allmänna domstolarna, vilka kommer att färgas av hur lagstiftaren har framställt unga lagöverträdare och deras brottslighet. Texterna bygger vidare på varandra och diskurser återskapas.

Det är viktigt att poängtera att statistiken om vilka personer som begår brott med koppling till organiserad brottslighet, eller gängkriminalitet, inte ser ut som den gör på grund av att personerna och/eller deras föräldrar är utrikesfödda, utan på andra faktorer. Enligt samma rapport från IFFS kan en förklaring till överrepresentationen vara att många kriminella nätverk och gäng är baserade i socialt utsatta områden, där det bor en hög andel utrikesfödda invånare.¹⁹⁴ Andra gemensamma faktorer för dessa personer är enligt rapporten låg utbildningsnivå och att en övervägande majoritet är män.¹⁹⁵ En studie från Storbritannien talar för att det finns ett samband mellan förekomsten av psykisk ohälsa och gängmedlemskap, men forskningen kring det har varit begränsad så ett sådant samband går inte att fastslå säkert.¹⁹⁶ Detta lyfts inte fram alls i lagstiftningsdiskussionen om avskaffandet av ungdomsreduktionen, och det kopplar jag till diskursen om osynliggörandet av unga lagöverträdare. Genom att synliggöra faktorer som dessa kan de faktiska orsakerna till gängkriminaliteten komma upp till ytan, och sedan läggas till grund för hur problematiken ska lösas och vem som bör bära ansvaret. Då framstår inte strängare straff för de unga lagöverträdarna som den mest adekvata åtgärden.

---

¹⁹⁴ IFFS, *Våldsbejakande extremism och organiserad brottslighet*, forskningsrapport 2018/4, s. 82. Se fotnot 1.

¹⁹⁵ *Ibid.*, s. 80 ff.

¹⁹⁶ *Ibid.*, s. 84.

6.3. Populism

Den tredje och sista ideologin på den sociala praktikens nivå är den populistiska ideologin. Jag anser att lagstiftningsdiskussionen om avskaffandet av ungdomsreduktionen som helhet präglas av populism. Att direkt utreda *hur* ungdomsreduktionen ska avskaffas utan att först utreda huruvida det ens är lämpligt med ett avskaffande, är att ta en genväg. Lagförslagen om att avskaffa ungdomsreduktionen saknar kunskapsgrund, till exempel när det gäller orsakerna till att ungdomar hamnar i gängkriminella miljöer, varför ungdomar begår brott över huvud taget och hur de unga lagöverträdarna skulle påverkas om ungdomsreduktionen avskaffades. Lagstiftaren har fattat påskyndade beslut kring något så komplext som unga lagöverträdare, och hur de bör behandlas inom påföljdssystemet, ändå är. Hur lagstiftaren förhåller sig till den kunskap som finns om unga lagöverträdare och ungdomars brottslighet präglas av populism.

I mitt textunderlag från lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen hänvisar lagstiftaren flera gånger till de bakomliggande skälen som ligger till grund för särbehandlingen av unga lagöverträdare, vilka är baserade på psykologisk och neurologisk forskning kring ungdomars utveckling.¹⁹⁷ Forskningen talar inte för att unga lagöverträdare borde få strängare straff, men trots det föreslår lagstiftaren straffhöjningar. Det är intressant att fundera kring *varför* lagstiftarens förslag inte grundar sig i den kunskap som finns. Jag anser att följande citat från regeringen i kommittédirektivet är talande:

*”Synen på brott, brottslingar och samhällets reaktioner på brott är i ständig förändring, precis som samhället i övrigt.”*¹⁹⁸

När det ovanstående citatet sätts i sitt sammanhang – i ett kommittédirektiv där regeringen föreslår straffskärpning för unga lagöverträdare – så framstår det som att *den förändrade synen* på brott, brottslingar och samhällets reaktioner på brott är en anledning att ändra lagstiftningen kring ungdomsreduktionen. Om denna ”förändrade syn” överensstämmer med uppdraget som regeringen sedan ger i kommittédirektivet, så bygger synen på att samhället borde reagera med strängare straff mot unga lagöverträdare. Det är egentligen oklart *vems* syn som regeringen avser, men det verkar som att regeringen hänvisar till någon slags allmän syn. För mig framstår det som att lagstiftaren hänvisar till allmänheten, eller ”folket” som enligt Muddes och

---

¹⁹⁷ Dir. 2017:122, s. 1 f. och 4 f. samt SOU 2018:85, s. 183 ff., 199 ff. och 218 ff.

¹⁹⁸ Dir. 2017:122, s. 5.

Kaltwassers definition av populism. Oavsett är det intressant att lagstiftaren tar hänsyn till hur någon ser på brott, brottslingar och samhällets reaktioner på brott eftersom det samtidigt innebär att lagstiftaren tar avstånd från en kriminalpolitik som är kunskapsbaserad. Att strängare straff inte är förenligt med den kunskap som finns kring ungdomars utveckling konstateras till och med i lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen. Kommittén i Ungdomsreduktionsutredningen kommer fram till följande slutsats efter en genomgång av forskningsresultat och statistik över ungdomsbrottslighet:

”Sammantaget innebär utredningens konstateranden i detta avsnitt att det inte finns något empiriskt, eller erfarenhetsbaserat, stöd för skärpta påföljder för unga lagöverträdare.”¹⁹⁹

Kommittén kommer fram till slutsatsen att det saknas både empiriskt och erfarenhetsbaserat stöd för skärpta påföljder för unga lagöverträdare, men trots den slutsatsen presenterade Justitiedepartementet 34-punktsprogrammet med förslaget att avskaffa ungdomsreduktionen vid upprepade grova brottsligheter. Visserligen omfattar förslaget i 34-punktsprogrammet inte en lika stor del av de unga lagöverträdarna som i Ungdomsreduktionsutredningen, men det är likväl en straffhöjning. För att återknyta till Muddes och Kaltwassers definition av populism, så kan de som står bakom forskningsresultaten om ungdomar och statistiken över ungdomsbrottsligheten i det här sammanhanget betraktas som ”den korrupta eliten”. Detta står i kontrast till vad ”det vanliga folket” tycker, som vill se hårdare tag mot kriminaliteten, och vars ”syn” har förändrats.

En ytterligare omständighet i lagstiftningsdiskussionen som jag menar präglas av populism är den retorik som Justitiedepartementet använder sig av inledningsvis i 34-punktsprogrammet, och som bygger på att det råder otrygghet i samhället. Där antyder Justitiedepartementet att alla inte är, eller borde, vara trygga på alla platser i Sverige.²⁰⁰ Sedan kommer Justitiedepartementet med förslag på ”lösningar” till otryggheten, vilka i stor utsträckning består av straffskärpningar. Vad otryggheten består i är inte helt klart, men eftersom hela 34-punktsprogrammet innefattar åtgärder mot gängkriminalitet tolkar jag det som att det är gängkriminaliteten som avses.

---

¹⁹⁹ SOU 2018:85, s. 199.

²⁰⁰ Regeringen, *34-punktsprogrammet: Regeringen föreslår ytterligare åtgärder mot gängkriminaliteten*, 2019, se inledningen.

Vidare menar jag att den populistiska ideologin står i samklang med den dolda rasismen som framträder i lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen, och som jag redogjorde för i förgående avsnitt.²⁰¹ De som missgynnas i lagstiftningsdiskussionen är gängkriminella ungdomar, och därmed personer som är födda utanför Sverige. Detta hör ihop med idéerna inom populismen om att värna om personer som är födda och uppväxta inom den ”egna” nationen samt idén om att vara emot ett mångkulturellt samhälle. I det stora hela tror jag emellertid att hela samhället förlorar på en kriminalpolitik som präglas av populism. Istället för att bejaka den kunskap som finns om unga lagöverträdare, och uppmuntra till vidare forskning om hur ungdomars brottslighet kan motverkas, lägger lagstiftaren ansvaret och skulden på den enskilda individen under den pågående lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen.

---

²⁰¹ Se avsnitt 6.2. angående rasism.

7. Sammanfattande analys

Särbehandlingen av unga lagöverträdare är en tradition som har funnits sedan långt tillbaka inom svensk straffrätt och utvecklingen har gått i en riktning mot allt färre frihetsberövande påföljder för unga lagöverträdare och mer fokus på att de ska rehabiliteras snarare än att straffas. Under den senaste tidens lagstiftningsdiskussion om att avskaffa ungdomsreduktionen har utvecklingen dock tagit en ny riktning. Lagstiftarens syn på unga lagöverträdare och deras brottslighet har förändrats i flera avseenden och denna förändring har varit huvudtemat för den här kritiska diskursanalysen. Jag har identifierat fyra olika diskurser som framträder i lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen, varav två av diskurserna handlar om hur ungdomars brottslighet framställs och två om hur de unga lagöverträdarna som personer framställs.

De två första diskurserna jag har identifierat tar sikte på ungdomars brottslighet och båda diskurserna har med gängkriminalitet att göra. Den första diskursen handlar om att lagstiftaren betraktar gängkriminella brott som mer straffvärda än annan brottslighet som begås av unga lagöverträdare. Den andra diskursen handlar om att lagstiftaren sprider en uppfattning om att strängare straff mot unga lagöverträdare ska bidra till att motverka gängkriminalitet. Gemensamt för texterna jag har analyserat i lagstiftningsdiskussionen är att lagstiftaren inte över huvud taget berör orsakerna till att ungdomar begår gängkriminella brott, och inte heller orsakerna till varför ungdomar begår brott överlag. Detta får gängkriminaliteten bland ungdomar att framstå som oförklarlig, och åtgärden om straffhöjning som lagstiftaren föreslår kan framstå som mer legitim eftersom den inte ses i ljuset av orsakerna till gängkriminaliteten. Därför framgår inte heller vilka åtgärder som är adekvata, eller var ansvaret egentligen bör ligga när det gäller gängkriminalitet. Idén om att unga lagöverträdare ska bemötas med strängare straff präglas av en konservativ syn på kriminalitet. När gängkriminella brott utpekas som mer straffvärda än andra brott riskerar det att gå ut över de unga lagöverträdare som begår gängkriminella brott, och att de betraktas som mer klandervärda än andra unga lagöverträdare. Ett sådant synsätt präglas av rasism, vilket lagstiftaren bidrar till att producera genom sättet som ungdomars brottslighet framställs på.

De två senare diskurserna jag har identifierat handlar om hur lagstiftaren framställer de unga lagöverträdarna som personer i lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen.

Den ena diskursen handlar om att lagstiftaren tillskriver unga lagöverträdare en vuxenidentitet genom att kalla dem *unga vuxna*, från att tidigare ha kallat dem för *unga*. Genom att kalla dem för vuxna ges de unga lagöverträdarna ett utökat ansvar, trots att forskning kring ungdomars utveckling inte talar för att ungdomar är benägna att ta mer ansvar än vad de har varit tidigare. Den fjärde och sista diskursen jag har identifierat handlar om hur lagstiftaren osynliggör de unga lagöverträdarna genom att, återigen, inte framhäva orsakerna till deras brottsliga gärningar, eller orsakerna till att de hamnar i gängkriminella miljöer. Osynliggörandet leder till att de unga lagöverträdarnas brottsliga gärningar framstår som oförståeliga, och lagstiftarens förslag om straffhöjning har inte satts i relation till de faktiskt bakomliggande orsakerna och den kunskap som finns om ungdomars utveckling och ansvarsförmåga. Lagstiftaren har inte heller utrett och tagit hänsyn till konsekvenserna som skulle uppstå om ungdomsreduktionen avskaffades, till exempel hur fler och längre fängelsestraff kan komma att påverka unga lagöverträdare och deras brottsbenägenhet. Hur lagstiftaren förhåller sig till den kunskap och forskning som finns kring ungdomar och deras brottslighet präglas av populism.

I samband med lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen har lagstiftarens syn på ungdomars brottslighet och de unga lagöverträdarna förändrats på flera sätt. Även om texterna i den pågående lagstiftningsdiskussionen i hög grad relaterar till texter som lagstiftaren tidigare har skrivit om unga lagöverträdare, så har vissa ämnen skurits bort och nya infallsvinklar har kommit in. Det går även att se hur lagstiftaren har gjort vissa fokusförskjutningar genom att lagstiftarens syn på ett och samma fenomen har förändrats. Något som lagstiftaren tidigare har använt som ett argument *mot* ett avskaffande av ungdomsreduktionen, använder lagstiftaren nu som ett argument *för* ett avskaffande av ungdomsreduktionen. Ett exempel på det är lagstiftarens förändrade syn på myndighetsålderns betydelse. Att myndighetsåldern är 18 år i Sverige har lagstiftaren tidigare inte sett som ett hinder mot att särbehandla lagöverträdare mellan 18–20 år, medan lagstiftaren har börjat se 18-årsåldern som en gräns för när ungdomar blir vuxna och ska utkrävas på fullt straffrättsligt ansvar för sina brottsliga gärningar. Vidare har gängkriminalitet varit i fokus under lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen, vilket är ett ämne som inte har berörts i tidigare lagstiftningssammanhang kring hur unga lagöverträdare ska behandlas i påföljdssystemet. Lagstiftaren har även gått från att tidigare ha fokuserat på att unga lagöverträdare ska rehabiliteras från sin brottslighet och att undvika att ge dem frihetsberövande påföljder så långt som möjligt, till att fokusera på att de ska få fler och längre fängelsestraff.

Sammanfattningsvis kan sägas att lagstiftningsdiskussionen om att avskaffa ungdomsreduktionen utgör en vändning i lagstiftarens syn på unga lagöverträdare och hur de bör behandlas inom påföljdssystemet. Lagstiftarens förslag om att avskaffa ungdomsreduktionen saknar förankring i den kunskap som finns kring ungdomars utveckling, ungdomars brottslighet och orsakerna till att ungdomar söker sig till, eller hamnar i, gängkriminalitet.

Källförteckning

OFFENTLIGT TRYCK

Författningar

- Missgärningsbalken i 1734 års lag
1864 års strafflag
Rättegångsbalken (1942:740)
Brottsbalken (1962:700)
Lag (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga

Propositioner

- Prop. 1978/79:212 om ändring i brottsbalken, m.m.
Prop. 1987/88:120 om ändring i brottsbalken m.m. (straffmätning och påföljdsval m.m.)
Prop. 1997/98:96 Vissa reformer av påföljdssystemet
Prop. 2005/06:165 Ingripanden mot unga lagöverträdare

Statens offentliga utredningar

- SOU 2004:122 Ingripanden mot unga lagöverträdare
SOU 2010:15 Kriminella grupperingar – motverka rekrytering och underlätta avhopp
SOU 2012:34 Nya påföljder
SOU 2014:63 Organiserad brottslighet – förfälts- och underlåtenhetsansvar,
kvalifikationsgrunder m.m.
SOU 2018:85 Slopad straffrabatt för unga myndiga

Kommittédirektiv

- Dir. 2009:60 En översyn av påföljdssystemet
Dir 2017:122 Skärpta regler för lagöverträdare 18–20 år

Utskottsbetänkande

- Betänkande 2016/17:JuU21 Unga lagöverträdare

Motioner

Motion 1994/95:Ju802 Nya effektiva åtgärder mot ungdomsbrottsligheten

Motion 2015/16:8 Justering av straffrabatten för unga gärningsmän vid grova våldsbrott

Motion 2015/16:2305 Tidiga och tydliga insatser mot ungdomsbrottslighet

Motion 2016/17:393 Avskaffande av straffrabatt för personer som fyllt 18 år

Motion 2016/17:2303 Straffskärpningar

Motion 2016/17:3388 Plan för ett starkare Sverige: Trygghet att lita på

Motion 2017/18:18 Reformera ungdomsrabatten för brott

LITTERATUR

Asp, Petter; Ulväng, Magnus och Jareborg, Nils, *Kriminalrättens grunder*, 2 uppl.,

Stockholm: Iustus, 2013.

[Cit. Asp m.fl., 2013]

Borgeke, Martin och Heidenborg, Mari, *Att bestämma påföljd för brott*, 3 uppl., Stockholm:

Wolters Kluwer, 2016.

[Cit. Borgeke och Heidenborg, 2016]

Fairclough, Norman, *Critical Discourse Analysis: The critical Study of Language*, 2 uppl.,

Abingdon: Routledge, 2010.

Fairclough, Norman, *Language and power*. 3 uppl., Abingdon: Routledge, 2015.

Fredrickson, George M, *Rasism: En historisk översikt* (Christian Thurban, Övers.), Lund:

Historisk Media, 2013.

[Cit. Fredrickson, 2013]

Gunnarsson, Åsa; Svensson, Eva-Maria; Käll, Jannice och Svedberg, Wanna,

Genusrättsvetenskap, 2 uppl., Lund: Studentlitteratur, 2018.

Jareborg, Nils, *Ungdomsrabatt och dagsböter*, i *Josefs resa – Vänbok till Josef Zila*, Petter Asp och Claes Lernestedt (red.), s. 107–121, Uppsala: Iustus Förlag, 2007.

[Cit. Jareborg, 2007]

Jareborg, Nils och Zila, Josef, *Straffrättens påföljdslära*, 5 uppl., Stockholm: Wolters Kluwer, 2017.

[Cit. Jareborg och Zila, 2017]

Larsson, Reidar, *Politiska ideologier i vår tid*, Lund: Studentlitteratur, 2014.

Mudde, Cas och Rovira Kaltwasser, Cristóbal, *Populism: A very short introduction*, Oxford: Oxford University press, 2017.

[Cit. Mudde och Kaltwasser, 2017]

Sandgren, Claes, *Rättsvetenskap för uppsatsförfattare – Ämne, material, metod och argumentation*, 4 uppl., Stockholm: Norstedts Juridik, 2018.

[Cit. Sandgren, 2018]

Svedberg, Wanna, *Ett (o)jämnt transportsystem i gränlandet mellan politik och rätt*, Malmö: Bokbox Förlag, Diss., Göteborgs Universitet, 2013.

[Cit. Svedberg, 2013]

Svensson, Peter, *Diskursanalys*, Lund: Studentlitteratur, 2019.

[Cit. Svensson, 2019]

Winther Jørgensen, Marianne och Phillips, Louise, *Diskursanalys som teori och metod*, 1:16 uppl., Lund: Studentlitteratur, 2000.

[Cit. Winther Jørgensen och Phillips, 2000]

TIDSKRIFTSARTIKLAR

Aspelin, Erland, *Straffets grunder – historisk bakgrund*, Svensk Juristtidning, nr 2, 1999 (s. 108–131).

Estrada, Felipe, *Ungdomsvåld: upptäckten av ett samhällsproblem*, Sociologisk Forskning, 34(4), 1997 (s. 51–72).

Holmgren, Axel, *Om den s.k. ungdomsreduktionen*. Svensk Juristtidning, nr 4, 2018 (s. 343–359).

[Cit. Holmgren, 2018]

Greveholm, Erik och Andersson, Jan, *Vilka preventiva vinster kan förändringar av straffrätten och påföljdssystemet ge?* Svensk Juristtidning, nr 5–6, 2010 (s. 463–473).

Plazek, D, J, *Ideology Spotting: An Exercise in Teaching Conservatism and Liberalism*, Journal of Political Science, 8 (2), 2012 (s. 168–188).

Svensson, Eva-Maria, *De lege interpretata – om behovet av metodologisk introduktion*, Juridisk Publikation, jubileumsnummer 2014.

RAPPORTER

Brottsförebyggande rådet, *Lokala åtgärder mot organiserad brottslighet*, Idéskrift 18, 2009.

Brottsförebyggande rådet, *Brottsutvecklingen i Sverige fram till år 2015*, rapport 2017:5.

Brottsförebyggande rådet, *Kriminalstatistik 2018 – Personer lagförda för brott*, 2018.

Brottsförebyggande rådet, *Nationella trygghetsundersökningen 2019 – Om utsatthet, otrygghet och förtroende*, rapport 2019:11.

Institutet för framtidsstudier, *Våldsbejakande extremism och organiserad brottslighet i Sverige*, forskningsrapport 2018/4.

ELEKTRONISKT MATERIAL

Moderaterna, Partihistorik, *Ideologi och utveckling*.

<https://moderaterna.se/partihistorik> (hämtad 2019-11-20)

Partiprogram Sverigedemokraterna, *Sverigedemokraterna och socialkonservatism*.

<http://partiprogram.se/sverigedemokraterna#sverigedemokraterna-och-socialkonservatismen>

(hämtad 2019-12-12)

Regeringen, 34-punktsprogrammet: *Regeringen föreslår ytterligare åtgärder mot gängkriminaliteten.*

<https://www.regeringen.se/artiklar/2019/09/regeringen-foreslar-ytterligare-atgarder-mot-gangkriminaliteten/> (hämtad 2019-09-23)

RÄTTSFALLSFÖRTECKNING

NJA 2000 s. 421

NJA 2005 s. 878

NJA 2014 s. 658

Jag, Malin Eriksson, registrerades på kursen Examensarbete (HRO800) första gången höstterminen 2019. Jag har inte omregistrerats eller deltagit vid något tidigare examinationstillfälle.